

DYBDEREKORDER

PSYKOPATISKE OPPFINNERE

"I selve dette å ville oppfinne ting stikker en stor maktvile. Man sier det jo like ut: Målet er å kunne beherske naturen".

- S.Kærup Bjørneboe i Morgenbladets kronikk 29/4-76 -

UNATURLIG OPPMERKSOMHET

"Såvidt jeg forstår" skriver forbrukerombudsmannen nærmest ironisk til firmaet, "er det ingen naturlig sammenheng mellom de avbildede kvinnene og de produkter og tjenester Deres firma tilbyr. Det synes således som om de nevnte avbildningene funksjonen er å trekke oppmerksamheten til kanelenderen og derved til reklamen for Deres firma".

- Brev fra F.O. iflg. VG 27/1-76 -

JUSTIS !

"..(politimesteren) i Arendal har lagt to bakere i Risør en bot på 250 kroner for overtrædelse av bakeriloven (!). Bakerne, som er brødre, har uten å legge økjal på det, overtrådt bestemmelsen om at bare en skal arbeide i bakeriet om natten. De arbeidet imidlertid hver natt og forsnyte en stor butikk i Arendal med ferskt brød."

- Aftenposten 2/2-76 -

FELLESSKAPETS RETT

"A gjøre militærtjeneste, det er å gjøre sin plicht mot det fellesskap en selv er en del av".

- Artikkel i Morgenbladet 8/1-76 -

AVN RAND oversettelser

En av våre leserer har kontakt med et forlag som har sagt seg villig til å utgi Ayn Rands bøker i norsk oversettelse.

Imidlertid forventer ikke forlaget at salget skal dekke trykningsutgiftene, hvorfor finansiering av oversettelse ved profesjonell oversetter er umulig.

Av denne grunn etterlyses personer som har gode engelskunnskaper og en sikker stilistisk sans til å samarbeide om oversettelsene på idéellt grunnlag. Skulle salget gå bedre enn forventet kan man komme frem til en løsning hva kompensasjon for dette arbeidet angår, men dette er nå helt hypotetisk.

Vi vet det er en del personer som på eget initiativ har begynt oversettelse av flere av hennes bøker, og dette vil også være av stor interesse.

Lesere som ønsker å vite mer om dette kan kontakte:

Tun Andersen
INTELCO A.S.
Postboks 31
2011 STRØMMEN tlf.(02)/70 22 72

F.S.O. nytt:

Cand. Jur. Knut Boye avholder seminar i rettsfilosofi til høsten. Seminaret vil ta opp ulike rettslige problemer belyst fra objektivistisk synsvinkel: eiendomsrettenes grenser, skadebegrepet, objektive lover, strafferett, åndsrettslig beskyttelse m.m.

Seminaret vil forutsette en aktiv innsats fra deltagerne. Nærmere opplysninger kan fås etter 16/8 av Knut Boye på tlf. 20 24 10

HUSLEIEREGULERING

Reason's juniutgave melder at New Yorks husleiereguleringer er blitt erklært grunnlovsstridige av domstolene. Dommeren sa bl.a. at husleiereguleringene var årsak til "deprivatisering av eiendom én-gros, uten at juridisk prosedyre er fulgt", samt at prinsippet om retten til likhet for loven var brutt. Videre pointerte dommeren at husleiereguleringene "i stor grad er ansvarlige for den alvorlige forverring av (bolig-)krisen de var opprettet for å avhjelpe... Husleieregulering har vært en primær årsak til (New Yorks) forfall"

POLITISK PARTI ?

A IKKE VÆRE
"Vi i Libertas er ikke gammel(?)-liberalister. Vi har respekt for det sosiale samfunn som er bygget opp i Norge, og vil ikke tilbake til den tid da der sterkestes rett gjaldt(!)"

- Formann i Libertas, H.Aass iflg. Morgenbladet -

VIRKNING OG ÅRSAK

"bl.a. som følge av inflasjonen er det satt nye rekorder i seddelomlopet hver eneste desember måned i de senere år"

- Aftenposten 20/12-74 -

DET MINSTE ONDET (bevist)

"Langslet så på Kringkastingsmonopoliet som et paradox, nødvendig bare forsøkt dette bevislig er et mindre onde enn andre praktisk mulige ordninger"

- Aftenposten reportasje fra Kr.FcLkepartis NRK debathøytale -

MAKTMISBRUK AVSLØRT

"Den uforsone kolonialhandler og ALP-tihenger(!) Harald Gillesen er nå i den situasjon at han(?) kan lamme alle kommunikasjoner i Nord-Norge"

- Leder i Dagbladet, 19/6 - 76 -

ALLE UNDERSTREKNINGER OG UTHEVELSER AV Ego.

Ego

Av innholdet:

UTRIKESPOLITIK OCH LIBERTARIANISM
KUNST OG POLITIKK
HVA ER LOGIKK ?

Ego

for rasjonell egeninteresse

REDAKTØR
Trond Ruud

KULTUR REDAKTØRER
Kirsti Minsaas
Eirik Jensen

ØVRIGE REDAKSJON
Åge A. Holter
Nils Myklebust
Sven Thommessen

LAY-OUT & FOTO: LEIF W. SØRØND

SALG OG ANNONSESJEF
N. Myklebust

Ego,
Majorstuveien 17B,
OSLO 3

SVERIGE REDAKSJON
Dan Ahlmark

Grindsgatan 54,
116 57 STOCKHOLM

Hausmann & Jensen - Oslo

SISTE EGO ?

Dette nummeret av Ego blir det siste på en stund - dessverre er det også mulig at det blir det siste vi utgir.
Årsaken er kun indirekte av økonomisk art da vi hittil har klart utgittene under det nåværende produksjonssystemet. Men nettopp produksjonen - dvs egen setting på skrivemaskin - er såpass arbeidskrevende at det redaksjonelle arbeidet og markedsføringen reduseres til et minimum.
Resultatet er således blitt et produkt som vi (alle komplimenter tiltross) ikke er tilfreds med - og som omsettes så langsomt at det skaper finansielle vanskeligheter for det påfølgende nr.
Innsatsfordelingen er nå anslagsvis 80% til setting og 20% til redaksjon og salg, hvilket på lengre sikt er et håpløst forhold.

Hva kan så gjøres?

En forandring forutsetter at den tekniske prosess gjøres i et profesjonelt settet. Dette vil omtrent foroble våre utgifter og vi ser idag ingen mulighet til å finansiere et slikt blad. Hva vi derfor vil gjøre er å bruke de allerede foreliggende tre utgaver av bladet i et markedsføringsfremstøt og avvente resultater fra dette før vi fortsetter utgivelsen (eller evt. må nedlegge bladet).
Basert utelukkende på salgsintekter må hvert nummer selges i minst 1000 eksemplarer for å dekke utgifter til setting og trykking. Forutsetter vi imidlertid at vi skal kunne oppnå støtteannonser for ca. kr. 1000, vil et abonnenttall på 800 være et tilstrekkelig minimum - og med hele Skandinavia som marked synes ikke dette å være et urealistisk tall når responsen fra de få vi har nådd taes med i betrakningen. Samtidig innser vi at Ego aldri vil kunne bli et organ for massedistribusjon og løssalg: Vår potensielle leserkrets består erfaringmessig ikke av noen lett definierbar interesse-, yrkes-, sosialt- eller geografisk bestemt gruppe mennesker, men av uavhengige enkeltindividene spredd over hele Skandinavia. Vårt største problem er således hvordan vi skal kunne gjøre vår eksistens kjent for en så inhomogen gruppe.

A klare dette via konvensjonell markedsføring - dvs annonsering og reklame - vil kreve investeringer som ikke på noen måte står i forhold til hva vi kan vente av resulterende salgsintekter. Annonsering vil brukes bare i meget begrenset omfang og da utelukkende i spesielt egnede organer (som f.eks. Farmand og avisene til Fremskridtspartiet og ALP). Forslag fra lesere til hvor man skal plassere annonsene vil mottas med takk.

Under disse forhold er "mann-til-mann"-markedsføring den eneste måte som vi kan håpe på for å oppnå noen radikal forandring. Dette kan tyre seg slik at våre sympatisører viser frem bladet til venner og bekjente de anser mottagelige for våre ideer og at navn og adresse til institusjoner, firmaer, organisasjoner og enkeltindividene som kan tenkes interessert sendes til oss for videre kontakt.

Et antall av de foreliggende nummere av Ego vil stilles til rådighet for lesere som kan tenke seg å bedrive løssalg av Ego. Kompenasjonen for denne innsatsen vil være at inntekten fordeles med 50% til selger og 50% til Ego forutsatt at man kjøper minst 10 stk. Selv om dette kanskje ikke blir noen lukrativ gesjeft, så skulle det i alle fall kanskje ikke bli en liten spore til innsatsen (som eksempel kan nevnes at to stykker i Drammen solgte for kr. 320,- til venner og bekjente på bare et par kvelder og ville ha fått kr. 160,- for innsatsen om overskuddet ble fordelt etter ovenstående nøkkelen).

Om vi lykkes i forsettene, hva vil så resultatet bli for Ego?

Først og fremst vil dette sette redaksjonen i stand til å gjøre bladet til det som opprinnelig var hensikten; nemlig et nyhets-, bakgrunnsanalyse-, kontakt- og debattorgan for Objektivister og Libertarianere i hele Skandinavia. Via virksomheten med FSO og Ego samt via endel spesielle utenlandske publikasjoner er vi blitt oppmerksomme på en mengde hendelser og aktiviteter omkring i verden som er av stor interesse for oss, men som sjeldent eller aldri omtales i nyhetsmedia (og hvis de omtales så er de vanligvis forvrer til det ujenskjennelige). Å rapportere om dette på en tilfredsstillende måte krever kontinuerlig oppfølging og utstrakt korrespondanse. Denne form for nyhetsformidling har vi av ovennevnte grunner dessverre ikke maktet å realisere, men det er ment å inngå som en betydelig del av bladet om vi settes i stand til å anvende den nødvendige tid på dette. Av andre planlagte ting kan nevnes faste utenlandskorrespondenter. Vi har ikke noen bindende løfter om dette nå, men vi vet at det blandt våre kontakter finnes flere i posisjoner som gjør dem interessante og som er positivt innstilt til oss og som derfor sannsynligvis vil tilgodese oss med artikler i ny og ne. Det er ikke meningen at dette skal forstrengle den type artikler som hittil har dominert innholdet, men tvertimot utfylle hva som der skrives med aktuelle eksempler og kommentarer. At et slikt opplegg også vil øke vår leserappell betraktelig er vi temmelig sikre på og vi håper virkelig inderlig at vi skal klare å realisere disse planene.

Tilsist: Redaksjonen kommer inntil forholdene er klarlagt, å arbeide videre som om utgivelsen skal fortsette. Vi håper at våre lesere også vil ha denne innstilling og fortsette å sende oss artikler, synspunkter og debattinnlegg. Dette er jo en av de viktigste delene av et blad som Ego og vi vil være bidragende til hvordan vi i fremtiden skal kunne lage et både intellektuelt og kommersielt fullverdig produkt.

ANNONSEPRISER

DETTE NUMMERET AV EGO ER UTGITT MED Kr. 600,- I STØTTE FRA STUDENTSAMSKIPNADEN.

ABONNEMENT

Ego benytter modulsystemet, med 1 modul på 81x31mm som basehet (full spaltebredd). Pris pr. modul: kr. 50,- Halvside kr. 320. Skriv etter prisliste.

Abonnementsprisen er kr. 25 for 4 nr. OBS Betal ikke abonnement før videre utgivelse er avklart, men forhåndsbestill istedet neste nummer. Vårt bankgiornr. er: 6094.20.13275

KIRSTI MINSAAS:

Kunst og politikk

"All kunst er politikk", hevdet det fra enkelte hold. "Også unnlatelse av å treffen et politisk valg er et slags valg". Hvilet ikke skal benektes. Men hvorfor innskrenke et slikt syn til kun å gjelde politikk? Det samme kunne like gjerne sies om metafysikk, religion, etikk og estetikk. Som generelt prinsipp ville det derfor være riktigere å hevde at all kunst er ideologi, eller mer presist: at all kunst eksplisitt eller implisitt formidler en bestemt livsholdning.

Det er ikke tilfeldig at dette prinsipp fortinnsvis gis politisk relevans. Ideologi er idag nesten blitt synonymt med politisk filosofi. Men politikk er bare en konsekvens av mer fundamentale filosofiske discipliner som metafysikk og etikk, d.v.s. av et mer grunnleggende syn på mennesket og dets rolle i universet. Dette faktum hopper lettint bukk over av politisk "bevisstgjorte" kunstner. Som et resultat av dette går den ensidige politisering av kunsten hånd i hånd med en stadiig økende konkretisering, trivialisering og banalisering. Det tilsløse og universelle perspektiv viskes ut p.g.a. åndelig nærsynhet som ensidig koncentrerer seg om "aktuell" hverdagsproblematikk. Kunstner er iferd med å miste dimensjoner som fantasi, symbolikk, farve, spenning, dramatikk og poesi. Den er i realiteten iferd med å gå i opplosning i "antikunst", i forvirrede ideer om at kunstens funksjon er rent sosial og at den derfor bør begrense seg til å gjenspeile den konkrete virkelighet.

Som en motvekt mot denne utvikling finner man imidlertid stadig flere forsøk på å redde kunstens egenverdi, på å bevare dens metafysiske basis og formidle en mer fundamental virkelighetsoppfatning. Men hva slags virkelighetsoppfatning er det som her dominerer? Med få unntak betones i overveiente grad det meningsløse, det absurde, det groteske, det grusomme, det håpløse og det dekadente i den menneskelige tilværelse. Denne tendens representerer derfor bare tilsvynelende en opposisjon mot den naturalistiske reportasjekunst. I begge tilfeller forkastes troen på moralske verdier og idealer. Men mens naturalistene nøyde seg med å fremstille virkeligheten "objektivt", d.v.s. som en passende blanding av godt og ondt, av støgt og vakkert, frigjort for all kritisk eller selektiv vurdering, så beveger antinaturalistene seg ett skritt videre ved ensidig å fremstille livets skyggesider. Fra en konkret stilisering som mer eller mindre forkaster en positiv holdning til virkeligheten, har de gradvis beveget seg i retning av en abstrakt formalisme som fornekter den konkrete virkelighet overhodet. I et forsøk på å rendyrke kunsten har de ribbet den for skjønnhet. I ønske om å reestetisere den har de avestetisert den. Også fravær av estetiske verdier er en form for estetikk. Som publikummere er vi etterhvert blitt så innpødet med denne verdi- og skjønnhetsfiendtlige holdning, at den begynner å prelle av på oss. Med det resultat at det etterlyses noe som er enda "sterkere", noe som kan fylle den tomhet og den kjedosomhet som mer og mer preger det moderne mennesket. Kunst er blitt en rusgift som må nytes i stadig sterkere doser for at den skal virke.

Men denne innpoding har også en annen effekt. Nettopp fordi all verdens elendighet og grusomhet har begynt å prelle av på oss, er det så lite som skal til for å oppmuntre oss. Den minste lille gnist av håp, av meningsfylde og menneskelig verdighet, og vi klamrer oss fast til det for ikke fullstendig å miste troen på de verdier som gjør livet verdt å leve. Det sørgetlige er bare at en slik livsbejaende holdning er blitt så sjeldent kost at vi tåler ikke for mye av den. Overskridet den et visst metingspunkt, reiser det seg straks en liten motstand som

sier at dette er livsfjern romantikk, eskapisme og estetisk. Livet er ikke slik. Livet er jo bare råttent og "jævlig".

De fleste liker å tro at de har selvstendige tanker og meninger. Men hvor mange er det egentlig som makter å stå imot tidens press, som ikke gradvis tar farve av tidsånden? En ting er direkte propaganda og indoktrinering; den kan man nok gjennomskue. En annen ting er alle de vage, halvformulerte etiske og metafysiske teorier som svirrer rundt i luften og ubemerket sniker seg inn i våre hjerner; de er ikke så lett å avsløre. Hvem reagerer når det påstås at universet er irrasjonelt, at vi ikke kan vite noen ting sikkert, at alt er tilfeldig, at det er vår plikt å hjelpe andre o.s.v. Det er fraser som lett aksepteres og som tilsvynelende ikke har noe med politikk å gjøre. Men det er nettopp slike ideer som danner grunnlaget i sosialistenes politiske ideologi. Under man seg derfor over sosialismens fremgang, bør man ikke nøyde seg med å lete etter forklaringen i dens sosial-økonomiske prinsipper, og ubemerket sniker seg inn i dens menneskesogn og moraliske prinsisser. Det har sin grunn at sosialistpartiene ikke bare blir stadig flere og større, men at høyrepartiene blir stadig mer sosialistiske. De har godt godt sosialistenes filosofiske prinsisser. De har latt seg snikindoktrinere. Det er hovedsaklig innen kultursektoren at denne snikindoktrinering finner sted, i og med det faktum at all kunst er politikk, -ha enten det politiske budskap formidles direkte eller indirekte. Det er følgelig også på dette området at man må sette inn en eventuell motoffensiv. Konservative sjeler har gjort seg skyld i den utilgivelige fasaden å bekjempe den politiske kunst med argumenter som at kunst kan gjerne være politisk hvis det bare er "god" kunst. Derved stiller de seg likegyldige og forsvarsløse overfor det budskap som formidles. Dessuten stiller de seg på like linje med sine motstandere ved å spalte form og innhold, middel og budskap, i to. Forskjellen er bare at mens motstanderne velger budskapet på bekostning av den kunstneriske formidling, velger de selv det omvendte forhold. Begge deler er like forkastelig. Ethvert kunstverk bør tilstrebe kvalitet både qua innhold og form, og således skape balanse mellom disse to.

Hvis derfor høyresiden ville innse at kunst og politikk har noe med hverandre å gjøre, at ethvert innhold har politiske implikasjoner og at den kunstneriske form ikke har noen egenverdi løsrevet fra sitt innhold, så kunne det bety en redning både for den politisk og kulturelle situasjon. Likeledes hvis venstresiden ville innse at kunst og politikk ikke er synonymer, at et politisk innhold har en metafysisk basis og at dette budskap ikke har noen egenverdi uavhengig av dets kunstneriske utformning.

Hva er logikk?

"Logikk er ikke alt her i livet, det finnes noe som heter menneskelighet."

"Jeg kan ikke tenke logisk. jeg er et følelsesmenneske - ikke noen maskin."

"Logikk er bare én måte å tenke på; det finnes andre, mer spontane og fruktbare tenkemåter."

"Det der er bare mannslogikk (borgerlig logikk, hvit logikk osv.); vi kvinner (proletarer, borgere av den tredje verden osv.) har vår egen logikk, som som er gyldig for oss."

"Det der er positivistisk, teknologisk logikk; man kan ikke presse menneskelige forhold inn i en slik logikk."

Hvor ofte er vi ikke blitt brukt til taushet ved at motparten i en diskusjon har slått i bordet med ett eller flere av disse tilsynelatende uslæelige trumfkort? Umiddelbart virker replikker som de ovenstående bokstavelig talt uimotsigelige: Man kan umulig fortsette en fornuftig diskusjon med en person som forkaster logikken - selve grunnlaget for enhver diskusjon.

Men er slike innvendinger uimotsigelige? Kan man egentlig forkaste logikken; kan man "tenke ulogisk"?

Svaret er, strengt tatt: Nei. Dette svar ble gitt allerede av formallogikkens far, Aristoteles. I en berømt passasjepåpeker han at selvom logikkens grunnleggende lover ikke kan begrunnes positivt, så kan de begrunnes negativt, ved at man påviser det uholdbare i enhver innvending som reises mot dem. Poenget er her, at enhver som prøver å reise en innvending mot logikkens lover, uveglerlig slår seg selv på munnen, eftersom hans innvending er meningsfull bare under forutsetning at logikkens lover er gyldige. Aristoteles konkluderer med at man kan "forkaste" logikken bare ved å holde munnen, og motstandere som ikke kommer med motargumenter, behøver man ikke ta alvorlig.

La oss se nærmere på dette argumentet: La oss tenke oss at jeg fremsetter utsagnet "Sne er hvit." En tilhører vil ikke ha forstått hva jeg har sagt, medmindre han har forstått at jeg har utelukket at sne ikke er hvit. Utsagnet "Sne er hvit" er forståelig og meningsfullt bare hvis det logiske prinsipp, "motsigelsesprinsippet", forutsettes som gyldig av såvel taler som tilhører. Dette prinsipp går ut på at utsagn og dets benektelelse kan ikke begge være sanne; ellers, sagt på en annen måte, en og samme ting kan ikke både være og ikke være tilfelle.

Utsagn av typen "Jeg kan ikke tenke logisk" er underlagt det samme prinsipp. Utsagnet gir ingen mening medmindre tilhøreren forstår at utsagnet uteholder sin egen nektelse; dvs. det utelukker at taleren kan tenke logisk. M.a.o. i den grad utsagnet er forståelig og meningsfullt, utgjør det en bekrefstelse av motsigelsesprinsippet, ikke en innvending mot det, og det følger at enhver som fremsetter et slikt utsagn slår seg selv på munnen. Det samme gjelder utsagnet "Logikk er ikke alt her i livet". Dette utsagnet er ikke forstått medmindre tilhøreren forstår at taleren med dette utsagnet uteholder at logikk er alt her i livet. Osv. med alle tenkelige innvendinger som kan reises mot formallogikkens gyldighet: Såsnart disse innvendinger formuleres som utsagn, ser vi at de er forståelig bare hvis både taler og tilhører stilltihender forutsetter nettopp formallogikkens gyldighet. Innvendinger mot logikkens gyldighet er altså alt annet enn ugyldig: De gjendriver seg selv ved at de stilltihender forutsetter nettopp det de uttrykkelig søker å be-

nekte.

Men nu kan det kanskje virke som om vi har bevist mer enn vi egentlig burde. Er det ikke en åpenbar kjensgjerning at noen mennesker er mer logiske enn andre? Har vi ikke alle truffet mennesker som er høpløst ulogiske? Og er ikke i hvert fall alle objektivister enige om at vi bør bestrebe oss på å tenke mest mulig logisk?

Tatt bokstavelig, må alle tre spørsmål besvares med: Nei. Mennesker er hverken logiske eller ulogiske, og har ingen mulighet for å være mer eller mindre logiske. Bare utsagn og slutninger kan være logiske. Et utsagn er logisk hvis det er fritt for selvmotsigelser; en slutning er logisk hvis den er følgeriktig. Logikk er ikke en psykologisk egenskap, men et system av regler for å avgjøre motsigelsesfriheten av utsagn og følgeriktigheten av slutninger.

Mennesker kan altså ikke "være" logiske - eller, for den saks skyld, ulogiske. Men kan man ikke i det minste tenke mer eller mindre logisk? Nei. Strengt tatt kan man ikke det. Logikk er ikke en måte å tenke på; den er et system av regler for å vurdere utsagn, som uttrykker resultatene av vår tenking. Hvorvidt vi er kommet frem til disse resultater ved metodiske og systematiske overveieler, ved prøving-og-feiling eller ved guddommelig inspirasjon, er fra logikkens synspunkt revnende likegyldig. Logikken befatter seg kun med om konklusjonene av vår tenking er motsigelsesfri og om de er følgeriktig forbundet med sine premisser.

Der finnes utallige ulike måter å tenke på, og de er alle sammen "ikke-logiske", for såvidt som de ikke har noe som helst med logikk å gjøre. Men man kan ikke tenke ulogisk, i den forstand at man kan unndra sine konklusjoner fra logikkens vurderinger. Man kan ikke f.eks. hevde et selvmotsigende utsagn og vente å bli forstått; man kan i et slikt tilfelle ikke engang vente å forstå seg selv. Man kan ikke tenke noe selvmotsigende; grunnen til at mange tror det, er at vi kan fremsette selvmotsigende utsagn, og vi er vant til at utsagn uttrykker tanker. Men et selvmotsigende utsagn uttrykker i virkeligheten ikke noe som helst; det slår seg selv til jorden.

Der finnes riktignok i dagligtalen én fullstendig legitim bruk av uttrykket "å tenke (u)logisk". I logikken, såvel som i fysikken, biologien osv., er det selvfølgelig mulig å gjøre feil. Om en mann gjør en feil i biologien eller fysikken, sier vi ikke derfor at han tenker "ufysisk" eller "ubiolegisk", men om han gjør en feil i logikken, har vi altså for vane å si at han tenker "ulogisk". Denne sprogsbruk er vel innarbeidet, og jeg har intet å innvende mot den, forutsatt at man vet hva man mener med slike uttrykk og ikke lar seg forlede av sprogsbruk til å tro at logikk er én blant flere mulige tenkemåter. På samme måte er det helt all right å kalte folk "ulogiske" hvis de har for vane å gjøre logiske feil, forutsatt igjen at man vet hva man mener og ikke innbiller seg at det å være logisk eller ulogisk er bestemte personlighetstrekk, på linje med f.eks. det å være følsom eller mindre følsom. Begår man først denne feil, ligger veien åpen til å stille opp "følsomhet" i motsetning til "logisk sans" og å bruke følsomhet som en unnskyldning og endog rettferdigjørelse for feilslutninger og selvmotsigelser. Slike konsekvenser kan avverges bare hvis man nekter å ta det første skritt, bare hvis man holder det klart for seg at bare utsagn og slutninger er logiske eller ulogiske; mennesker og tenkemåter er, strengt tatt, ingen av delene.

Vi har altså fullkommen gode svar på de "uimotsigelige" replikker artikkelen åpnet med: "Logikk er ikke alt her i livet" - Nei, ingen har på-

Videnskap

Forrige nr. av Ego hadde en artikkel fra AtE om laserfusjonsteknikken som var utviklet ved det lille private amerikanske KMS-laboratoriet; hvilket for snart to år siden kunne rose seg av å ha frembrakt verdens første kontrollerte fusjon av hydrogenatomkjerner - og dermed tok ledelsen fremfor de store statsfinansierte forskningsinstituttene i anstrengelsene for å utvikle menneskehets fremste energikilde: Kjernefusjon. Ett biprodukt av denne forskningen hos KMS var metanproduksjon, og vi skrev i forrige nr. at vi skulle rapportere nærmere om dette. Imidlertid kan AtE melde om ennu mer interessante resultater innen fusjonsforskningen, og vi vil derfor heller koncenttere oss om dette nå.

Ubegrenset energi?

Den 30. april var det et symposium om fusjonsenergi i Washington DC. Der ble en helt annerledes fusjons-teknikk diskutert som tidligere bare har vært kjent blandt en liten gruppe eksperter. Pioneeren bak idéen er Dr. Bogdan Maglich, en forhenværende fysikkprofessor som nå leder det private forskningsfirmaet Fusion Energy Corporation i Princeton, New Jersey.

Dr. Maglichs grunnidee er å ikke støtte seg til vinkelrettbevegelser hos partikklene for å oppnå fusjon (hvilket er hva termonuklear fusjon gjør), men isteden å skyte dem rett mot hverandre. Dette forbruker langt mindre energi på årtikler som ikke vil fusjoner fordi de er for langsomme, eller på feil sted eller som farer avgård i gal retning. Når en partikel, slik som hydrogenisotopen deuterium, beveger seg f.eks. horisontalt gjennom et vertikalt magnetfelt, så påvirkes det av en kraft i sideretningen som fører partikkelen inn i en kurvetbane. Med skikkelig utstyr og tidskontroll kan nærsagt hvilken som helst partikkeltbane oppnås. Dette er et prinsipp som lenge har vært brukt i elektroniske apparater fra bildeskjermer til partikkellak-selleratører.

Dr. Maglich og hans team vil skyte en stråle av deuteriumkjerner inn i et kammer med en hastighet som langt overstiger hva som kan oppnås ved termoteknikkens vinkelrette partikkeltbanebevegelser. Derefter bruker de eksterne magnetfeltet for å forme partikkelen. Partikkelen går inn i en 8-tall formet bane med samme rotasjonsretning i øvre og nedre halvdelen av 8-tallet slik at de kolliderer med dobbel relativ hastighet i midten av 8-tallet.

Denne metoden - hvis den fungerer - har fantastiske fordeler. Partikkellak-selleratorene har en effekt i forhold til forbrukt energi, som langt overstiger laseren; nemlig henholdsvis 60% og 2-3%, hvilket betyr at man mye raskere skulle klare å produsere mer energi enn man forbruker (hvilket det foreløpig er langt frem til med laser-fusjon). Videre vil denne metoden ha den fordel fremfor termonuklear fusjon at elektrisitet kan utvikles direkte av prosessen istedetfor å måtte gå veien om dampdrevne generatorer. Men best av alt er at apparaturen er liten; omtrent en tusenedel av de nå prosjekterte termonukleare dinosaurusene. En kraftenhet vil måle bare snaut 1 cm i diameter, påstår dr. Maglich - og den vil kunne produsere opptil 6 megawatt (sammenlignet med de 809400 m² mark man måtte bæslaglegge for å produsere samme energimengde med solceller) og det er intet til hinder for å stable disse kraftelementene oppå hverandre, slik at enhver ønskelig energimengde kan produseres på et minimum av plass.

Som om dette ikke var nok, ønsker dr. Maglich å teste prinsippet innen et år, oppnå balanse mellom forbrukt og produsert energi innen to år og produsere elektrisk kraft til forbruk innen 6 år.

En av de forutroligende aspektene ved "magma"-fusjon (som dr. Maglich kaller det), er at ingen har hørt om det før. Kollidende stråler ble undersøkt tidlig i fusjonsforskningens historie, men ble forkastet som upraktiske tidlig i 50-årene. Dr. Maglichs team tok imidlertid opp denne forskningen igjen i 1971, og fant at vanskelighetene (som kan sammenlignes med det å skyte to knappene mot hverandre på flere kilometer) avstand - og få dem til å kolidere) kunne bemestres. De har søkt om patent på metoden (foreløpig ikke innvilget), og hele utviklingen er gjort uten en cent fra offentlige midler. Finansieringen skjer fra teknologisk avanserte firmaer, inklusive en sveitsisk aluminiumprodusent som eier 1/3 av aksjene. Dr. Maglich har beklaget seg over den statlige partipolitikken, som kveiler de små, uavhengige oppfinnerne. Over 20000 patenter ligger nå ubrukete i regjeringens arkiver, delvis fordi bare 10% regeringssamarbeide resulterer i betingelser som ødelegger enhver mulighet for investeringer.

©AtE

Ny kjernekraftskandale!

På møtet til den Amerikanske Kjemi Foreningen i New York den 9 april i år avslørte Dr. E.A.Bryant fra Los Alamos Laboratoriene en ny atomforurenings-skandale; denne gangen i New Mexico i USA: uran 235 forsvunnet, avfall fjernet uten kontroll av myndighetene, og en reaktor igangsatt uten lisens.

Når?

For ca. 600 000 000 år siden.

Det hele begynnte med at Franske ingeniører fant et konstant underskudd på den fisjonerbare isotopen U235 i uranmalmen som kom til anrikningsfabrikken. Sammenlignet med amerikansk malmen var det 220 kg mindre U235 i 770 tonn ferdig prosessert uran. Det fant ut at malmen kom fra Oklo-gruben i Gabon i Afrika. Et team med forskere fant der udiskutabile bevis for at minst 6 "natureaktorer" hadde blitt kritiske for 1,8 milliarder år siden. Vannlommer i de naturlige forekomstene av uran hadde virket som nøytronfeller og bremset nøytronene slik at en spontan fisjonsreaksjon kunne begynne akkurat som i våre dagers atomkraftverk.

Et internasjonalt videnskapelig prosjekt omkring "Oklo-fenomenet" ble organisert, og en konferanse ble holdt i Gabon i fjor sommer, støttet av den franske og den gabonesiske regering samt den internasjonale atomenergi-komisjonen. Amerikanske myndigheter og videnskapsmenn var involvert i begge deler. Mens Oklo-fenomenet er omtvistelig, er saken om uranmalmen fra New Mexico - som også viser et lite, men konstant underskudd på U235 - fortsatt en hypotes.

Det som hendte med det manglende U235 var at det ble brukt opp av reaktoren, som i Gabon produserte en total fisjonsenergi på 15000 MWår i løpet av de en million årene den var i gang. Det var spor etter ca. 4 tonn fisjonsprodukter (avfall) og ca. 1 tonn plutonium 239. Alt dette lå stille i jorden til det var slutt på radioaktiviteten og stoffene ble ufarlige.

Oklo-fenomenet er av stor interesse for grunnforskningen, men det er også to andre viktige aspekter ved denne saken. Det ene er at det gjør nonsens av parareligiøse påstander om at "Gud laget ikke plutonium; derfor er det et onde" (ref. AtE mars 76), men det andre aspektet er viktigere: Uten å legge radioaktivt avfall i glass, uten å velge spesielt sikre steder og uten å overvåke det, kan naturen holde fisjonsprodukter, inklusive plutonium 239, fullstendig ubevegelig i 1,8 milliarder år, tusener av ganger så lang tid som trenges for at de skal bli uskadelige.

Kan ikke mennesket gjøre det minst like godt?

©AtE

DAN AHLMARK:

Urikespolitik och libertarianism

En grundläggande libertariansk princip är, att man inte genom våld får beröva en person hans liv, ägo-delar eller möjlighet att fritta agera. Konsekvenser av denna regel kan lätt upptäckas på många områden av den libertarianska teoribildningen. Urikespolitiken är här inget undantag. Precis som libertarianismen i inrikespolitiken vänder sig mot tvång och regleringar av olika slag, vänder den sig utrikespolitiskt mot anfallskrig och andra våldshandlingar samt föreställningen att någon männskogrupp (t ex en viss nation) har rätt att dominera över en annan.

En stor del av den nuvarande värdsordningen har byggs upp antingen av statsledningar, som helt litar till förtryck för att garantera sin fortsatta existens, eller av de västliga demokraterna, vars politik - trots många uppenbara förtjenster - ofta präglas av betydande förakt för individuella rättigheter. Detta medför, att stora delar av den existerande internationella ordningen självfallet är otillsäkra från libertariansk synpunkt.

På samma sätt som statens inrikespolitiska åtgärder i ett libertarianskt samhälle skulle begränsas till ett mindre antal områden, skall dess agerande på det utrikespolitiska fältet kraftigt minskas. Det finns i många frågor ingen anledning för länder som sådana att ta ställning. Dessa tillfallen bör begränsas till försvarsfrågor, vissa principiella frågeställningar etc. Schweiz är härvidlag ett gott exempel på ett mycket korrekt beteende.

Eftersom en stor del av dagens utrikespolitiska diskussion berör ekonomiska frågor, vilka skulle bortfalla i ett libertarianskt samhälle utan ekonomiska regleringar, blir de potentiella arbetsuppgifterna för statsledningen också automatiskt avsevärt mindre i en dylik stat.

Politiker försöker idag i de flesta länder att vinna politiska fördelar genom att förespråka eller utnyttja nationalism. Libertarianer vet, att skilljelinjen inte går mellan nationer utan mellan männskor. En individ har oftast oändligt mycket mera gemensamt med personer från andra nationer som har hans egna värderingar, än med slumpräglad valda männskor från det egna landet. Den internationella skilljelinjen beror inte på ras eller nationalitet utan på den inställning en männska har i ideologiska frågor. En mycket väsentlig frågeställning gäller t ex om det är rätt att tvinga en individ (om nödvändigtvis med våld) till att t ex understödja och arbeta för andra, trots att han inte gett sitt individuella samtycke. Gränsen går bl a mellan de männskor, som accepterar rollen som parasiter eller blott parasit-principen som sådan, och de övriga (vilka i dagens läge är en liten minoritet).

Att motarbeta förtryck i andra länder är en fråga för enskilda individer, och det finns inga skäl för staten att ingripa i detta avseende. Intervention för "goda ändamål" och i statsmakten regi är inte acceptabel. Frivilliga grupper och frivillig finansiering är här de enda medel, som bör stå till buds. Detta var ett av många skäl för libertarianernas motstånd mot USA:s deltagande i Vietnamkriget.

Som libertarianer vet vi, att potentiella meningsfränder plågas i Nordkorea och Vietnam, i Sydafrika, Kuba och Uganda, i Saudiariabien och Sovjetunionen för blott att nämna några länder. Att vi själva aldrig accepterar ofriheten i dessa länder, innebär dock inte, att staten på något vis skall ha möjlighet att

göra något. Samexistens med diktaturer är självfallet på sikt oacceptabel, men avgörande om hjälp till frihetens rörelser och finansiering av dessa skall komma från enstaka eller grupper av individer.

Frågan om deltagande i försvarsallianser är svår, därfor att principiella och praktiska synpunkter av historiska skäl nu står emot varandra. Vi vet inte, vilka lösningar på försvarsfrågan vi skulle haft, om alternativt utan värnplikt haft möjlighet att utvecklas i libertarianska stater under 1900-talet. Nu står vi inför läget, där ett antal s k demokrater står mot ett kommunistiskt block med aggressiv målsättning och medel att genomföra denna, ifall Väst allvarligt försvarar sitt försvar. Det skulle då vara olyckligt, ifall demokraterna raserade sin försvarspotential. Vad som krävs här, är en långsam förändring, som under övergångsperioden inte ställer oss i ett farligt läge. Precis som på de flesta områden finns det stordriftsföredrar inom försvarsallianser, och en organisation som NATO borde självfallet kunna ha sådana, även om nationalistiska hän-syn hindrat mycket i den vägen t ex ifråga om standardisering av vapen.

Värnplikten bör sakta elimineras, eftersom det är oacceptabelt, att vissa personer kan kräva, att andra dör för dem. På sikt bör självfallet gälla, att om individer föredrar att acceptera att leva under en främmande diktatur istället för att eventuellt dö i försöket att undgå detta, skall de ha rätt till det.

En annan aspekt av detta är, att de personer, som är produktiva i fredstid, troligen i många - självfallet inte alla - fall är de, som gör de största insatserna i ett krig. Dessa personer, vilka ofte röstar på partier, som står för - i alla fall vissa - individuella rättigheter, skall inte ha skyldighet att även i krig ta på sig den tyngste bördan. Det måste sättas stopp för principen, att de som förförar ett fritt samhälle, tvingas krascha kastanjerna ur elden åt kollektivistiska politiker, som genom sina beslut under decennier försyat försvar och försvarsvilja och genom sina åtgärder förstärkt kommunisternas positioner.

Den s k välfärdsideologin är inte dessa produktiva männskors ideologi. Om välfärdsstaten blott skulle försvaras av de personer, som utnyttjar och är glada över dess existens, skulle den falla i morgon. På samma sätt som de personer, vilka mest stödjer och utnyttjar välfärdsstaten, är föga initiativrika i det ekonomiska livet, har de ofta inte mycket att bidra med i ett krigstillstånd.

Det verkar troligt, att folken i många västländer idag inte skulle vilja försvara sig, om konsekvensen blev ett långvarigt krig med stora umbäranden, betydande förstörelser och höga förluster. Att försvars-moralen vid undersökningar verkar vara så hög, beror troligen på, att folk inte riktigt kan föreställa sig lidandena i ett krig. Om de insåg dessa, skulle följdens sannolikt bli, att demokratin inte bedömdes vara en så väsentlig sak att den ansågs värd att dö för.

Frihet, att gestalta sit liv som man vill, att arbeta som man vill och erhålla och fritt disponera frukterna av detta, att ge bort dem om man så vill, är den väsentliga drivkraften för många männskor. När dessa möjligheter alltmera begränsas i demokraterna, finns för dessa personer inga alternativa

starka drivkrafter kvar. Ju mera skattetrycket stiger och regleringarna ökar och den individuella friheten beskrivs i jämlighetens namn - desto svagare blir skälen för dessa männskor att offra sitt liv för ett visst land. För de övriga medborgarna gäller samtidigt att det i en krigssituation torde bli en allmänt spridd åsikt, att visserligen kan man rösta för välfärdsstaten men den är inget att dö för.

Aven de, som inte ännu är skeptiska till den typ samhälle vi nu har här i Väst (den stora majoriteten) tycks vara ringa övertygade om, att vårt samhällsskick har något att ge andra folk. Internationellt tycks man kunna acceptera vilka odemokratiska regimer som helst, blott förtrycket i dessa länder sker i folks namn och att ett mål sägs vara att införa jämlighet och sosial rättvisa. Attityden till olika s k befrielse-rörelser visar detta.

Att västländernas befolkningar tycks ha tappat tron på demokratins betydelse för folk utanför Västeuropa och Nordamerika är i och för sig inte beklagligt, eftersom demokratin som sådan inte på något vis är det värdefulla. Demokrati och politiska beslut på begränsade områden är dock en nödvändig komponent för att genomföra och vidmakthålla ett samhälle, som bygger på individuella fri- och rättigheter, och detta är dess begränsade och värdefulla funktion. Ironiskt nog kommer troligen libertarianer att till slut vara de, som starkt stödjer ett demokratiskt statskick. Många av de andra kommer i krisställningar att glida över till olika typer av auktoritära lösningar, vilka vi ju aldrig kan acceptera.

Att demokratin i den extrema form, som idag förekommer och utvecklas, går från nederlag till nederlag ute i världen, kan vara likgiltigt. Man bör dock observera, att detta kan försvara ställningen för dem, som önskar bygga upp samhället på libertariansk grund och i det avseende är Västs svaghet ett betydande problem för libertarianer. Dessutom är ju demokrater ofta mindre auktoritära än andra statskick, och är därför självfallet att föredra framför dessa alternativ.

Förenta Nationerna behärskas idag av ett betydande antal nationer, vars regeringar inte på något vis representerar sina folk. Statsledningarna vidmakthåller istället sina positioner med hjälp av polis, militär, våld och koncentrationsläger. De aktioner och uttalanden FN gör, representerar ofta annat än vad en majoritet nationsrepresentanter, vilka inte har större legitimitet än gangstrar, beslutar. Det är önskvärt att snarast skrära ned all statlig hjälp till FN och dess organ och så småning om också lämna organisationen.

Hjälp till underutvecklade länder skall vara en angelägenhet, som varje medborgare själv avgör. Med de lägre skatter, som blir aktuella i ett libertarianskt samhälle finns det också möjlighet att individer get betydande belopp, om en familj eller person finner detta vara lämpligt. U-hjälp administrerad och beslutad av staten bör elimineras fortast möjligt. Detta är en punkt, som libertarianer också kanske kan ha lätt att få gehör för bland stora välgjärggrupper. Frågan kan så småning om bli ett populärt slagtrå mot de övriga politiska partierna.

Talesmän för de underutvecklade länderna försöker framställa u-hjälpen antingen som en kompensation för tidigare exploatering eller också som en moralisk skyldighet för de "rika". Oavsett de sakliga (uppenarliga mycket svaga) meriterna för exploaterings argumentet, kan detta knappast gälla de skandinaviska länderna. Det andra argumentet kan inte förnas med den libertarianska ideologin. Det enda, som kan ge värdighet och berättigande är denna typ av resursöverföring till fattiga länder, är att den är resultatet av frivilliga beslut fattade av individer vilka avstår från delar av sina egna inkomster.

I annat fall är det blott en form av internationell socialhjälp, som inte kan accepteras. Männskor är lika lite skyldiga att bistå andra med ekonomisk hjälp som de är med vapenhjälp. Om sådan hjälp ges är det inte pga någon skyldighet utan därför att mottagarna representerar något värdefullt för givarna och dessa är villiga att göra den aktuella uppföringen.

Vilken är vår innställning till östblocket? Libertarianernas inställning till marxism-leninismen är självfallet klar. Beträffande det militära hotet mot oss gäller, att detta ledet til en rad följour, som redan kraftigt präglar Väst. Förrut om medborgarna tvingas ägna många minuter av varje arbets-timme till att betala ett försvar, som nästan är uteslutande riktat österut, har - och i en högre grad kommer - Sovjetunionen att orsaka åtgärder, som farligt skadar ett fritt samhälle: sekretess, tvång (t ex värnplikt), kontroll av medborgare och ekonomisk reglementering. Blott genom sin existens orsakar Sovjetunionen, att Västländerna organiserar samhället på ett liknande sätt - i "försvarssyfte". Denna företeelse är idag det stora hotet, och den har redan drabbat oss i betydande utsträckning. Även om Sovjet aldrig angriper Väst, har landet i en rad avseenden redan förgiftat de västerländska samhället.

Libertarianer kan inte godta någon form av politiskt förtryck av det slag, som vi nu ser i länder som Iran, Chile och Brasilien. Vad det gäller, är att hindra en uppbyggnad av en statlig apparat, vilken socialiströrelsen så småningom kan använda för att genomföra sin typ av diktatur. Denna senare hindras inte genom att militär, feudalhärskare eller andra vidmakthållare eller bygger upp en förvaltning och ett statskick, som i mycket liknar det man finner i socialistiska länder.

Det finns heller ingen klar gräns mellan t ex fascism och socialism, beträffande ekonomisk styrning, synen på personlig frihet etc. Motiveringarna skiljer sig för politiken i dessa system, men de konkreta åtgärderna är ofta desamma. Den första professionellt genomförda ekonomiska planeringen i ett land genomfördes t ex i Nazityskland. När det gäller värderingsfrågor fann t ex många av Portugals militärer det mycket lätt att från att tjäna Fascismen bli kommunister. Det är ju en allmän erfarenhet beträffande kollektivistiska rörelser att medlemmar kan gå från den ena till den andra utan någon större omställning.

Vad som är svårt för personer från dessa system att förstå och acceptera, är samhället, som bygger på personlig frihet. Det är dock inte ensamma om detta. Vi kan alla räkna upp många ledande politiker från våra egna länder, som har liknande svårigheter.

NM BOKSERVICE
ØVRE BJERTNES 14, 1482 NITTEDAL, NORGE

ANARCHY, STATE AND UTOPIA, R.Nozick 75,-

Spesialtilbud:

The Virtue of Selfishness, Ayn Rand
Planned Chaos, L.v.Mises
Economics in one Lesson, H.Hazlitt
The Law, F.Bastiat
Pris för disse 4 samlet 33,-

Kjøp av minst 9 av Ayn Rands böcker
gir 10% rabatt. Minst 6 gir 10%.

**Billigste liberalistiske
böker i Norge!**

Andre interessante böcker:

Human Action, L.V.Mises	115,-
The Essential von Mises, M.Rothbard	6,-
The Road to Serfdom, F.A.Hayek	22,-
Capitalism and the Historians, F.A.Hayek	34,-
Workers Paradise Lost, E.Lyons	9,-
Tidligere kommunist skriver om Sovjet	
The Disowned Self, Nathaniel Branden	9,-
+ mange andre böcker og tidsskrift.	

Skriv etter stor 16 siders katalog med bokbeskrivelser!

KONSERVATISME

LIBERALISME

brev til redaksjonen

Plikter, ansvar og statsmakt

Bladets ideologi ("Ego's etiske fundament") savner en hver kontakt med virkeligheten. Tesen om at staten kun skal være til for å forhindre vold hører en for lengst sunnen tid til, en tid da man ikke kjente til hverken økonomiske systemer, eller sosial velferd. Det ideelle demokrati bygger naturligvis på individets frihet og rettigheter, men også på hans plikter og ansvarsfølelse overfor sine medmennesker. Undertegnede gikk selv for å være uhyre konservativ, men man må være klar over at moderne konservativisme ikke utelukker staten som en dels viktig faktor i svært mange sektorer i samfunnet. At staten i dag har allt for stor makt, er hevet over enhver tvil, men sålenge staten er en folkevalgt stat, er på den annen side dens eksistensberettigelse utvilsom. Poenget må stadig være at staten er til for vår skyld, og ikke omvendt slik vi ser i dag.

Kim Wingerei
Oslo

P.S.
Som man skjønner, så er produktet totalt uegnet som markedsføringsobjekt. Bladet dekker kun en liten gruppe mennesker, forhåpentligvis på størrelse med sekten til Martin Gunnar Knudsen.

D.S.

Ovenstående er en respons fra en elev ved Markedsføringskolen som fikk seg forelagt Ego for evt. å foreslå en markedsføringsstrategi for bladet. Han berører i sin kritikk endel av vanligste argumentene mot oss og vårt idégrunnlag, og vi svarer derfor med en egen artikkel som diskuterer forholdet mellom konservativisme og liberalisme hva angår de momenter innsenderen berører (se artikkelen: "Konservativisme - Liberalisme").

Red.

Aktiviteter i Canada

Gratulerer med nytt nr av Ego. Jeg setter virkelig pris på å få den slags lesestoff i posten hjemme fra. Ego's redaksjon, artikkelforfattere og medarbeidere fortjener mye ros. Ikke bare for å ha startet et verdifullt innslag i norsk kultur og politisk debatt, men også for å ha utgitt et tidsskrift med interessant stoff av god kvalitet. Jeg glæder meg til neste nummer av Ego, som jeg herved forhåndsbestiller.

Her i Montreal har vi akkurat hatt møte i McGill Students of Objectivism. (McGill University er det største av Montrals fire universiteter.) McGill Students of Objectivism har mye til felles med foreningen for Studium av Objektivisme i Oslo og har tjenst som et samlingspunkt for folk med interesse for Objektivisme her i Montreal siden den ble startet for vel tre år siden. (Før den tid var det andre tilsvarende foreninger i Montreal.)

Ved siden av å holde møter har foreningen gjort et grundig avtertings- og opplysningsarbeide for å gjøre Ayn Rand og hennes filosofi, Objektivismen, kjent blandt studenter. Foreningen har også stått bak en rekke interessante kurs og foredrag av folk som alle er tilhengere av Objektivisme.

For tre år siden var Georg Reisman invitert hit opp fra New York for å gi sitt foredrag "Capitalism: The Cure for Racism". Dr. Reisman underviser økonomi ved St John's University i New York. Han studerte under Ludwig von Mises og har skrevet for "The Objectivist" (et tidsskrift som Ayn Rand utga mellom 1966 og 1971). I sitt foredrag viste han at ikke bare er rasediskriminering moralisk forkastelig, men også

uforenlig med en lønnsom forretningsdrift. I et fritt næringsliv vil derfor de som praktiserer rasdiskriminering i sin forretningsvirksomhet bli utkonkurrert.

Etter det hadde vi et kurs i logikk, "Introduction to Logic", av Leonard Peikoff. Dr. Peikoff underviser filosofi ved Brooklyn Institute of Technology og har utarbeidet et grunnkurs i logikk, som er innspilt på lydbånd. Kurset, som består av ti forelesninger, hver på halvannen til to timer, ble tatt opp på bånd da det opprinnelig ble gitt i New York City for deltagere med spesiell interesse for Objektivisme, og hver forelesning følges av mange interessante spørsmål fra salen. Det er en sann fryd å ta et kurs i logikk som definerer emnet slik at hensikten med å studere logikk er å tilegne seg "en metode hvorved en viljestyrkt, uautomatisk bevissthet kan forsikre seg om at dens innhold er i samsvar med fakta om en uavhengig virkelighet".

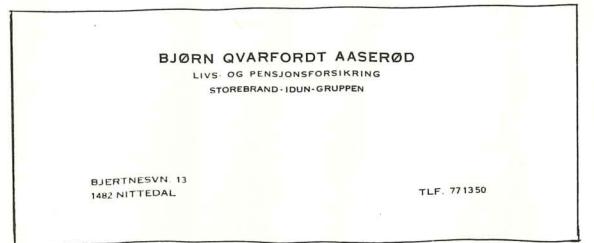
Leonard Peikoff har skrevet artikler for både "The Objectivist" og "The Ayn Rand Letter" og er Ayn Rands nærmeste medarbeider. Han har også gitt to kurs i filosofiens historie: "Founders of Western Philosophy: Thales to Hume" og "Modern Philosophy: Kant to the Present". Disse kursene er også innspilt på lydbånd og kan i likhet med logikkurset leies av en gruppe på ti eller mer (F.S.O. vil søke å skaffe disse kursene. Red.). Kurset i nyere tids filosofi, som forøvrig avsluttes med en presentasjon av Objektivisten, ble gitt her i Montreal i fjor vinter. Leonard Peikoff er ikke bare en uhyre kunnskapsrik og intelligent person, men også en ypperlig foredragsholder og pedagog. Og når han samtidig har Objektivismens idégrunnlag resulterer det naturligvis i kurs som anbefales på det aller varmeste.

En av de aktiviteter som nå står på programmet, er et foredrag av Allan Gotthelf. Dr. Gotthelf underviser filosofi ved Trenton State College i New Jersey, og det var han som utarbeidet navn- og sakregister for "The Virtue of Selfishness" og "Capitalism: The Unknown Ideal". Vi har invitert ham hit for den 27. mars og han vil holde et foredrag over emnet "Love and Metaphysics: Aristotelian vs. Platonic". Etter det blir det spørretime og så skal vi ha en selskapelig tilstelning for alle de tilstede værende.

Og sist onsdag hadde vi første forelesning i et kurs i musikk, "Music: Theory, History and Performance", av Allan Blumenthal. Kurset var opprinnelig gitt i New York City sist høst, og er altså nå på lydbånd. Ved siden av å være en velkjent pianist, er Allan Blumenthal også praktiserende psykiatriske og anvenner "Objectivist Psychotherapy" (se hans artikkel over emnet i "The Objectivist"). Etter første forelesning å dømme vil vi kunne glede oss over mange lærerike og interessante onsdagskvelder i ukene fremover.

Vi har mere å se frem til: den 11. april holder nemlig Ayn Rand sitt årlige foredrag i Boston's Ford Hall Forum. Boston er en dagsreise med bil fra Montreal, så det er alltid en gruppe herfra som drar dit ned i den anledningen. Jeg vil sende dere referat fra det foredraget til neste nummer av Ego.

Einar Hodne
Montreal

SVAR TIL KONSERVATIVE KRITIKERE

At det begynner å bli en stund siden statens oppgaver var begrenset til å forhindre brudd mot det enkelte menneskets rettigheter, er Wingerei og vi skjønt overens om. I dag er vel forholdet nærmest at staten fremst ser sin oppgave i det å forhindre enkeltmennesket i å begå brudd mot statens rettigheter.

Tidsfaktoren, dvs det faktum at det er lenge siden vårt rettsprinsipp var statsforvaltingens ledetråd har imidlertid liten relevans til hvorvidt det er et galt eller riktig prinsipp. Å påstå at man dengang ikke kjente til økonomiske systemer er å ta seg store historiske friheter - det er ganske enkelt slett ikke riktig, som man raskt vil kunne forvisse seg om ved å konferere politisk og sosialøkonomisk historie. Hva Wingerei mener er vel at man den gang ikke kjente til planøkonomi intervension i økonomien, hvilket heller ikke er ubetingt riktig idet historien er full av eksempler på hvordan statsmakten fra tidenes morgen har forsøkt å påvirke økonomien gjennom planer, reguleringer og forskrifter som i praksis ikke skilte seg vesentlig fra våre dagers ditto, og - vel å merke seg - nesten alltid med like destruktive resultater for menneske og økonomi: Romerske keisars manipulasjon av pengeverdien via utspredding av mynter med stadig minnende gehalt av verdifull metall, var falskmynteri som i teori og ytteringsform ikke skiller seg vesentlig fra planøkonomiens underskuddsbudsjetter som finansieres via seddelpresene. Begge deler har på sikt uhyggelige nedbrytende konsekvenser som vi idag ser begynnelsen av i f eks England, Italia og Danmark. Den samme utvikling kulminerte i Romerriket med keiser Diokletians absolute "kontroll" over økonomien - diskontofastsettelse, lønns og priskontroll samt underskuddsbudsjettering skapte opplosningstilstand som bare kunne holdes i sjakk ved rå maktutfoldelse fra statens side.

Felles for både Romerrikets og våre planøkonomer er at de begge kom til dekket bord - begge har basert seg på disponering og regulering av rikdom grunlagt under forhold vesensforskjellig fra planøkonomi.

Våre velstående demokratier ble ikke til tiltross for at man "ikke kjente til økonomiske systemer", men tvertimot førte erfaringene fra bl.a. Mercantilismen og andre autoritære forvaltingssystemer samt opplysningstidens humanistiske idealer om rettstaten og individuell selvbestemmelserett - frihet - resulterte i nettopp de prinsipper Wingerei anser avgjørende.

"Nåvel", tenker vel noen, "dette er vel og bra, vi er ikke uenige i dette, men det besvarer ikke innvendingen at deres prinsipper fornekter velferdsstaten og de plikter denne bygger på".

La oss først fastslå at Velferdsstaten har planøkonomi som unngåelig forutsetning. Både samtiden og historien taler klart om planøkonomiens tilsvomme verdi for materielle fremsteg, men er det tilstrekkelig basis for å forkaste Velferdsstaten? Er økonomiske resultatene det eneste utslagsgivende for hva slags statsforvaltning vi skal ha? Finnes det ikke etiske verdier også?

Svaret er: Jo, så absolutt!

"Sosial velferd" er et sekkebegrep som mer impliserer spørsmål om filosofisk/etisk enn om økonomisk karakter, og vår innstilling til dette er behandlet og vil behandles ytterligere i Ego - kort kan imidlertid understrekkes at den type "sosial velferd" som er basert på politisk instituert fysisk tvang - dvs et system hvor noe ved lov er forpliktet til å producere for andre - knappest har noe med velferd å gjøre i sivilisert forstand av begrepet.

Historien har vanligvis betegnet slike systemer i helt andre vendinger. Man kan ikke, som Wingerei, sette opp både "individets frihet og rettigheter" og pålagte, ikke valgfrie "plikter" som fundament for et og samme system: Rent fornuftmessig fører dette til et logisk ingenmannsland hvor de førstnevnte begrep står som en motsetning til og en fornekelse av det sistnevnte. Mennesket må produsere for å overleve; det finnes ingen automatisk, naturgitt forsørgeresmulighet. Således kan ikke det menneske som produserer, men som pålegges under trussel om straff - dvs ved fysisk tvang - avstå sin produksjon eller dele av denne til andre, inneha frihet og indi-

viduelle rettigheter, idet retten til selve livsoppoldet i prinsippet er brutt. Hans liv tilhører ikke lenger ham selv, men dem som disponerer over hans produktive liv.

"Ansvarsfølelse" er et produkt av personlig etikk og er umulig å fremdrive ved systematisert tvang (noe som vises stadig tydligere i de vestlige demokrati, ikke minst via den eksplosive kriminelle utviklingen). Å ha ansvar forutsetter at man har frihet til å velge. Ingen kan ha ansvar eller ansvarsfølelse under forhold hvor man helt eller delvis hindres i å handle etter sin egen fornuft. Således vil ansvarsfølelse og tvang være motsatt proporsjonale størelser.

At konservativisme, eldgammel eller hypermoderne, aldri har vært et konsekvent, rasjonelt forsvare for individets rettigheter er vi på det rene med (O.-J. Hoff formulerer dette godt i Ego nr. 1-76) - og vi vegrer oss da også for å forbides med konservativisme.

Angående den folkevalgte stat, så er det forhold at et lite antall politikere med jevne mellomrom velges slett ikke ensbetydende med at statens handlinger er riktige: Om en velgermajoritet anser det som formålstjenlig å utbytte en minoritet og velger politikere derefter, så har ikke utbyttingen støtte moralisk berettigelse enn om den var utøvet av føydale enevoldsherskere mot forvarsleste vasaller - det essensielle her er ikke hvem som utfører, men hva som utføres. Vi anerkjenner derfor ikke statens legitimitet utenlukkende utfra det forhold at makthaverne er valgt - for oss er det avgjørende hvilke prinsipper staten baserer sitt maktmonopol på.

Tilsist; de synspunkter Wingerei anfører om Ego som markedsføringsobjekt er utvilsomt til dels riktige. Det vil være en vanskelig oppgave - men ikke umulig om vi skal dømme etter responsen. At vi skulle være like mange som de norske kommunister, tror jeg imidlertid er å overvurdere oss - vi er kun en håndfull individer bak Ego. Gyldigheten av en tanke eller idé avgjøres dog ikke kvantitativt, dvs våre synspunkter blir hverken riktigere eller galere pga vårt antall.

T.R.

Funderinger

Påbud
Løyver
Forbud
Regler
Forskrifter
Forordninger
Vinmonopolet
Postmonopolet
Radiomonopolet
Skolemonopolet
Telefonmonopolet
Jernbanemonopolet
Kraftverksmonopolet
Televisionsmonopolet
Den korporative industri
Det korporative landbruk
Det korporative bankvesen
Den korporative oljeindustri
Den korporative fiskeindustri
Og en håndfull....
.....ekstremister?

Å.A.H.

idéteknikk a.s

elektronikk - pneumatikk - mekanikk

Rådgivende og utførende ingeniører

Tollbugaten 6, 3000 Drammen, Norway. Tlf. 02/832148

HANS JØRGEN SALVESEN:

Åpent brev til en konservativ

Som et utgangspunkt kan vi sikkert være enige om at det foregår en farlig utvikling i vårt samfunn i dag. Sentraliseringen av makt på statens hender er kommet langt, og den ser ut til å ville fortsette. Næringslivets selvstendighet er dypt og bevisst undergravet, og stadig flere bedrifter blir avhengige av statens støtte. Menneskets frihet og råderett over egen eiendom er sterkt innskrenket og blir stadig beskåret.

Du advarer som konservativ mot sosialismen. Du sier at tradisjonelle verdier er i fare, at demokratiet må bevares og at en omveltning til det sosialistiske samfunn må forhindres. Men hvor går grensen? Du prater om "vår vestlige kulturarv" og "full sosial rettferdighet" i samme åndedrag. Marx og "inntektsutjämning" er glidd inn i denne arv uten særlige tilpasningsvansker.

Og - hvor står vi nå? Hvorledes ser virkeligheten ut rundt oss? Kjære mørkeblå fra alle partier, dere behøver ikke å se fremover, men bakover for å finne den meget omtalte sosialistiske omveltning. Den er allerede gjennomført. Riktignok uten revolusjon med blod og skyting. Uten martyrer, uten overveldende angripere og heltemodige forsvarere. Den er kommet gradvis, dråpe for dråpe, like grå og trist som den hverdag den er skapt i. Og - den har omrent ikke møtt motstand.

Det har ikke vært utkjempet store intellektuelle slag. De revolusjonære foregangsmenn har ikke vært overmenneskelige kapasiteter med uovervinnelige ideer, men alminnelige mennesker med ideer så nesten lik deres egne. Og de har ikke møtt prinsipiell motstand.

De kollektivistiske prinsipper er nå knesatt i alle samfunnsavgjørelser, uten at grunnloven synes å kunne hindre det. Det som ennå ikke er fullt utbygget, er et sterkt voldsapparat til å gjennomføre dem i sin ytterste konsekvens. Men en ny bande, som ved kupp eller demagogi får regjeringsmakten, vil komme til dekket bord. Et fullt utbygd sentralt maktapparat, som kontrollerer alle aspekter ved menneskers liv.

Hvorledes kan dette være skjedd, kjære konservative, verdibevarende sjel? Du liker ikke situasjonen, men har likevel vært med på å bygge opp til den, hele veien igjennom. Du kan si at individet står maktesløst overfor "den historiske utvikling", at de sosiale krefter er overveldende og at du ikke egentlig selv kan vite noen ting sikkert. -Hvordan kan du da være så sikker på det?

Forandre for å bevare, var mottoet. Det var de tradisjonelle europeiske, humanistiske verdier som var i fare. For å bevare dem ble det nødvendig å gjøre kompromisser. Den nye tid krevde fleksibilitet og sosiale hensyn. De betrodde verdier ble beskåret og ofret, litt etter litt. De konservative gjorde selv sagt innsigelser, var bakstreverske og bremset utviklingen.

Men i dag - eller om ti, tyve år. Hvilke tradisjonelle verdier skal da de konservative bevare? Den korporative sosialisme, den nasjonale sosialisme eller Lenins sosialisme?

Har dette vært å overdrive, forvrenge? Hvorledes kan

en konservativ bedømme det? Hvor mange prosent riktig skal det være i det gale før det er akseptabelt? Hvor meget sosialt betinget kontroll kan staten utføre før individets frihet oppholder?

Det som mangler er en målestokk. -Hvorfor er dette verdifullt? Hvorfor skal det bevares? Hva eller hvem skal det tjene? Dette er ikke bare luftige konstruksjoner, men nødvendige midler. Uten prinsipper og verdier, som ikke må ofres, er et hvert konservativt parti hjelpest, og tvunget til å holde "konstant avstand til sentrum". Dette politiske sentrum ligger igjen i en viss avstand til Arbeiderpartiet, som igjen ligger i en viss avstand til Marxist-Leninistene, som er på vei mot den totalitære stat.

Det er ikke snakk om å bygge opp stive, mekaniske og autoritære doktriner. Det dreier seg om å finne ut hva mennesket krever for å kunne funksjonere som menneske, etter sin natur. Det er nødvendig å få en forståelse av mennesket. Det trengs en sammenfatten- de og rasjonell filosofi.

Om ikke annet er du i hvertfall enig i at sosialister av mange nyanser i dag har bukten og begge endene på alle innflytelsesrike områder i samfunnet. Grunnloven synes å gi lite vern, kulturpolitikk og skole skal fremme det sosialistiske samfunn. De intellektuelle læresteder er overveldende dominert av marxister. Samfunnet er socialistisk, mer enn noe annet.

Derfor, nu er det i hvertfall for sent å være konservativ. Det som trengs, er et radikalt brudd med den rådende sosialistiske og marxistiske tradisjon. Nye ideer bygget på et rasjonelt menneskesyn må feie ut de kollektivistiske mystikere - før vårt selvbygde "velferds"-fengsel slår portene igjen for godt.

FORENINGEN FOR STUDIUM AV OBJEKTIVISME

F.S.O. er opprettet for å være et samlingspunkt for de individen i Norge som kjenner og anerkjenner Objektivisms prinsipper, eller som ønsker kunnskap om disse.

Foreningens primære hensikt er å tjene som et forum for debatt og ideutveksling omkring Objektivisme og liberalisme, og deres anvendelse i etisk og politikk.

Foreningen holder seg underrettet om utgivelser av interessante tidsskrifter og bøker, samt andre begivenheter av interesse, og formidler opplysninger om dette til medlemmene.

Ufarlige opplysninger om foreningens aktiviteter følles ved innsendelse av navn og adresse til:
F.S.O. Postboks 26,
Blinder, Oslo 3

Tannlege Hans J. Salvesen

SPAREBANKBYGGET, Strømsø torg 9

Tlf. 83 11 42 DRAMMEN

Lørdags og kveldstimer bare etter avtale

NOTISER

KLAR TALE

"Anti-sovjetiske manifestasjoner kan true de skandinaviske folks fred og sikkerhet og nasjonale uavhengighet" advarer Tass oss iflg. Aftenposten for 9. feb. i år.
(Ego's uthevelser.)

THE GREENING OF AMERICA

"Ikke alle Amerikas byområder synker ned i ubeboddhet. I store områder av landet - selvom vi sjeldent hører noe om det - ikke bare fungerer de lokale myndigheter, men de blir stadig bedre."

Et eksempel er Jacksonville i Florida. For ti år siden var det en djeende bykommune - skolene klarte ikke standardkravene, folkemengden sank, forretningsområdene var i forfall, elven var forurensat og smitteberende og mange offentlige representanter var tiltalt for korruption. Idag har skolene bra standard, luft og vann rennes, nye industrier og nye arbeidsplasser oppstår stadig hurtigere og det engang så forfalne sentrum holder på å skifte utseende. Tiltross for alt dette så har skattene i hvert av de gangne 5 år blitt reduert.

Denne forvandlingen var ikke profesjonelle politikeres fortjeneste, men istedet hovedsakelig forårsaket av private forretningsmenn som var lei av forfallet samt en fremstående, sort sakfører, en undersøkende journalist og andre private individer. De skapte en helt ny kommunalmyndighet, som overtok styret istedetfor det tidligere, forvirrende lappverk av by-, kommune-, forsteds og andre halv-offisielle myndigheter.

Lignende historier kan nå fortelles i mange (amerikanske) byer - f.eks. Kansas City, Indianapolis, Seattle, Lexington, Nashville for bare å nevne noen. Hver har funnet sin egen vei til fridelse, men alle har tre ting felles: 1) Kombinering og forenkling av foreldede institusjoner; 2) De nye regionale myndigheter tar seg bare av regionsomfatende problemer og blander seg minst mulig opp i lokale forhold og institusjoner - og; 3) Initiativet har kommet fra private individer, hvis eneste interesse er å gjøre sine byer til et bedre sted å leve...."

- Utdrag fra en New York Times artikkel gjengitt i Reader's Digest's "Press Section" -

FLUKT FRA STATLIG VELFERD

Nyhetsmagasinet TIME, kan fortelle at en stadig økende strøm av amerikanske enkeltstater og lokale myndigheter trekker seg fra det statlige velferdsystemet; Social Security. Årsaken er den eksplasive vekst i velferdsskattene,

- en vekst som bare forventes å øke fremover. Bare i de siste to år har 138 byer og kommuner og andre lokale myndigheter sagt opp sitt Social Security medlemskap - og ytterligere 207 lokale myndigheter, inkl. New York City, har meddelt at de trekker seg ut.

I motsettning til private individer og bedrifter har nemlig offentlige, lokale myndigheter rett til selv å velge hvorvidt de ønsker å delta i det statlige velferdssystemet. Noen av de utmeldte lokalmyndigheter har laget egne velferdsopplegg, mens andre har valgt å melde seg inn i privatdrevne ditto. Resultatet for de utmeldte har variert fra reduksjon av pensjonsalderen fra 65 til 60 år for noen, til en 3% skatteredusjon og 25% økning i ydelser for andre.

- TIME 5. juni 1976 -

LIKHETSIDEALET....

"Nå har en av de mer kjente pedagoger i Bayern, Oberstudienrat Manfred Walter, grep inn i debatten (om det norske skoleverkets "likhets"-ideal i avisen Süddeutsche Zeitung). Han kjenner undervisningssystemene i en rekke europeiske land ut fra førstehånds erfaring, og konstaterer at selv ikke vedkommende innsender (som startet debatten ved å rose det norske likhetsidealet) har kunnet skjule "de små krav til viten og læring" som preger norsk skole. Og han sier videre: Staten byr der virkelig alle like mul-

igheter - like dårlige. Og den som har råd til det, sender sitt barn i en dyr privatskole.

(Bayern) har stort sett maktet å holde på det gamle skolesystemet - og man kan der henvise til de overlegent beste resultater f.eks. til den tyske arti- umsprøve"

- Forkortet fra Aftenposten den 10.1 1976 -

.... OG DETS KONSEKVENSER.

"Som mangeårig censor i faget norsk til examen arti- um, kan jeg slå fast det alle censorer vet: Prestas- jonsnivået er stadig synkende....."

Spørsmålet er om man skal tilpasse censorednormene til det nivå som faktisk eksisterer, et nivå som høyst sannsynlig vil bli lavere i årene som kommer.. .Det ville jo isåfall innebære at censorene måtte være villige til å gi langt bedre karakterer enn de etter sitt faglige skjønn mente besvarelene var verdt. En slik faglig fusk er det utenkelig at man kan få voksne, ansvarsbevisste mennesker til å gå med på..."

- Sterkt forkortet fra en art- ikkel av Christian Brekke i Aftenposten den 19.6.1976 -

INQUIRY INTO THE WEALTH OF NATIONS

"I en fremgangsrik økonomi får alle ansatte som gjøres overflødig ved produktivitetsforbedring og tekniske fremskritt, nytt arbeide i produksjon av nye og bedre varer men netto investeringene i industrien har sunket med 1/4 siden 1965. Følgelig lider England under tekniske fremskritt istedet for å tjene på dem"

- Sitat fra "Britains Economic Problem: Too Few Producers" av Oxford økonomene Robert Bacon og Walter Eltis som gjengitt i Reason's juni -76 utgave -

NOE FOR NORGE?

En undersøkelse foretatt av statsmyndighetene i California, viser at barnedaghjem understøttet av delstaten koster 250% mer enn private daghjem, men er ikke målbart bedre.

- Kilde:Reason, Mars-76 -

SELVØDELEGGENDE ?

..Selvom de eneste forandringer som er nødvendige for å dempe fagforeningenes ødeleggende makt, ikke innebærer noe annet enn at de tvinges til å adlyde de samme generelle lovprinsipper som gjelder for alle andre, så kan det ikke være noen tvil om at fagforeningene vil bruke all sin makt for å motsette seg dette...

..Når staten påtar seg å bestemme hele lønnsstrukturen, og derfor tvinges til å kontrollere arbeidsmarkedet og produksjonen, vil fagforeningenes nærværende makt ødelegges i langt større grad enn om de frivillig underkaster seg den vanlige lov. Under et slikt system vil ikke foreningene ha noen andre valg enn å bli umulige instrumenter for statens politikk og inkorporeres i statsforvaltningen, eller å bli totalt avskaffet. Det første alternativet er det mest sannsynlige siden dette vil kunne gi det eksisterende fagforeningene mulighet til å beholde sine nærværende stillinger og en del av sin personlige makt. Men for arbeideren vil det bety total underkastelse overfor en korporativ stat.

Situasjonen i de fleste land gir oss ingen andre valg enn å avvente en slig utvikling, eller å rette våre tidlige feil. Fagforeningenes nærværende posisjon vil ikke kunne vedvare fordi de kan fungere utelukkende i den markedsøkonomi de selv så iherdig forsøker å ødelegge.

- Økonomen og Nobelprisvinneren F.A.Hayek i "The Constitution of Liberty" -

KNUT MØNNESLAND:

Lockheed skandalen

De amerikanske Lockheed-fabrikkene har forsøkt å bestikke embedsmenn og funksjonærer i flyselskapene, lyder avisoverskriftene. Du store min - halve verden minst opprøres i moralsk indignasjon. Der ser man hva slags revestreker og skumle, fordekte metoder som denslags foretagender benytter seg av, sier mange, de viker ikke tilbake for noe.

Her ser man kapitalismens sanneste og mest egentlige vesen, sier andre - her har man i et nøtteskall systemet usinket. Bestikkelsen eller bestikkelsesforsøk er ikke noe man skal applaudere eller unnskydde, men under hvilke forutsetninger vil bestikkelsen overhodet forekomme? Ganske spesielle omstendigheter må nemlig være tilstede.

Kan man tenke seg at en bilfabrikk bestikker høyere funksjonærer med avgjørelsesmyndighet i et privat bilfirma (som fører flere merker) til å gi sine produkter fortron - eller tilsvarende ansatte i et privat rutebil- eller transportselskap til å gå over til sine biler? Skjønt egentlig ikke utenkelig, hører man sjeldent - om overhodet - om slike tilfeller. Grunnen er jo ganske enkelt den at dette i så fall ville representere en usedvanlig kortsynhet hos de impliserte personer. Det ville jo ingen hensikt ha for en produsent å operere med bestikkelsen i de tilfeller hvor produktet likevel lar seg selge som følge av god kvalitet og fordelaktig pris. Bestikkelsen vil bare dukke opp som eventualitet der hvor produktet ikke "selger seg selv" eller der produktets kvalitet spiller en underordnet rolle. Ansatte med avgjørelsesmyndighet i denne slags saker ville medvirke til å sage av den grunn de selv sitter på om de skulle la seg forlede til å la andre kriterier enn produktets kvalitet (her øyeblikkelig personlig vinning) være avgjørende ved innkjøp. Selv om de kunne høste rent kortsiktige fordeler ved således å gå bak eieren/eierens rygg, ville i det lange løp vinningen gå opp i spinningen og vel så det som følge av firmaets svekkede økonomiske stilling i tillegg til at vedkommendes egen posisjon i firmaet ville bli utrygg: tilliten til hans vurderingsevne ville bli svekket, selv om selve bestikkelsestilfallet ikke skulle bli oppdaget. Tilfeller av bestikkelsen under disse omstendigheter ville et godt stykke på vei i allefall nærmere seg det absurde.

Helt anderledes vil saken stille seg i de tilfeller hvor eieren av selskapet ikke primært er interessert i det best mulige økonomiske resultat av drifta, dvs. er i den posisjon at han kan se bort fra slike betraktninger. Dette vil også måtte smitte over på selskapets ansatte. Har man f.eks. fått etablert et statlig monopol-selskap eller tilnærmet sådant, slik tilfellet i stor grad er innen europeisk luftfart, kan man tillate seg å "slappe av" i konkurransens jag, man behøver ikke stadig anstreng seg for å holde seg på høyden hva kvalitet angår, til enhver tid å skulle være "først med det siste". Lovverk, departementer og politi sørger effektivt for å holde brysomme konkurrenter unna.

Det synes oppagt at etableringen av en slik tingenes orden ikke har tatt sikte på å skulle fremskaffe det økonomisk mest effektive flyselskap (hvilket igjen vil si det som tjener dets oppdragsgivere - kundene - best), men at helt andre kriterier og ønskemål er lagt til grunn for etableringen. Spørsmålet om makt kommer inn. Eller om man vil, politisk makt - men uttrykkene "makt" og "politisk makt" er etter undertegnede oppfatning helt ut identiske størelser i sosiale sammenhenger. Det ofte benyttede uttrykket "økonomisk makt" er en konstruksjon, ja, det innebefatter faktisk en selvmotsigelse, da økonomi i utgangspunktet kun baserer seg på handelssprinsippet, dvs. fri-

villige overenskomster. Baserer økonomien i et samfunn seg ikke, eller bare delvis, på dette prinsipp, skyldes det at rent politiske størelser gjør seg gjeldende i bildet, og man får en eller annen grad av såkalt blandingsøkonomi - egentlig en blanding av økonomiske og politiske elementer.

Et privat foretakende som opererer innenfor en blandingsøkonomi vil stadig vekk bli stillet overfor oppgaver som er det vesensfremmed qua privat foretakende, og til dels av frastøtende karakter. Et "firma" som f.eks. et statlig monopolistisk telefonselskap eller flyselskap som i utgangspunktet er et politisk og ikke økonomisk fenomen, opererer i stor utstrekning innenfor en helt annen ramme og etter hvert andre retningslinjer enn et tilsvarende privat firma ville gjøre. Det økonomisk beste resultatet er ikke her det vesentlige kriterium for hva som er riktig "forretningsdrift". Ofte vil f.eks. direkte økonomisk tapsbringende - men politisk "lønnsomme" prosjekter bli ansett som riktig strategi, f.eks. opparbeidelse av en flybane i et relativt tynt befolkningstrøk, en rute som er økonomisk ulønnsom, men som vedkommende politiker som fremmer saken kan sanke stemmer på hos den berørte befolkning i angjeldende distrikt - dvs. gi politisk gevinst.

Så kan vi stille spørsmålet - hvordan opererer så et privat forretningsforetakende, f.eks. en flyfabrikk innenfor en slik for firmaet selv ønsket og høyst ungjærlig ramme? Hvordan får man avsetning for sine produkter (også) hos kunder som i allefall i første rekke legger hovedvekten på ikke-økonomiske (men politiske) kriterier for sine avgjørelser - ting som firmaet langt fra er basert på å kunne tilfredsstille? Det mest "ideelle" er naturligvis i slike tilfeller å ha plassert tilstrekkelig av "sine" folk på de rette steder i det politiske maktapparat - folk som selv sitter i viktige avgjørelsesposisjoner eller i det minste innehør betydelig innflytelse hos disse.

Slik har man da også sett en god del eksempler på, selv om virksomheten naturlig nok er omgitt med mest mulig diskresjon. Fenomenet blir gjerne omtalt i sterkt negative vendinger og med oppbydelse av sterkt moralsk indignasjon, også hos folk som selv i varierende grad er tilhengere av blandingsøkonomi og om hvem man burde vente at de innså at slike tilstander er en nødvendig følge av de øvrige standpunkter som de inntar. Indignasjonen retter seg i regelen ensidig mot det private foretakendet som opererer på denne måten, sjeldent mot de politikere som skaper slike forhold at de private firmaer finner det fordelaktig eller nødvendig å benytte seg av slike metoder.

Men det er begrenset i hvilken utstrekning et privat firma har tid og midler til rådighet for å pleie nødvendige politiske forbindelser. Og det er her lettvintrveien - den egentlige bestikkelsen - kommer inn, nemlig å betale folk som ikke egentlig er "firmaets menn" innenfor de politiske instanser (hvor til regnes statlige eller statsdominerte flyselskaper) direkte "under bordet" for å favorisere firmaets produkter. Og det er dette Lockheed-fabrikkene nå har gjort eller er beskyldt for å ha gjort. Moralsk forkastelig? Så absolutt. Men en ensidig fordommelse av fabrikanten for dette forhold blir i høy grad å (av)rette baker for smed. Det er ganske andre krefter enn de private flyfabrikantene som er ansvarlige for at forholdene innenfor luftfarten er hva de er. I virkeligheten er det etableringen av slike statsmonopolistiske foretagender som SAS, KLM, Lufthansa osv. som i dette henseende representerer det skandaløse, ikke at en enkelt privat flyfabri-

Bokanmeldelse: ROBERT NOZICK: "ANARCHY, STATE AND UTOPIA"

ANMELDT AV KNUT BOYE

ANARCHY, STATE AND UTOPIA
Robert Nozick
Basic Books, New York 1974.
367s, 75 kr.

Nozicks bok er delt i tre deler, i henhold til dens tittel. Den første del tar opp nødvendigheten av statsmakt, og forklarer hvorfor anarki ikke fungerer. Annen del tar utgangspunkt i minimumsstaten (staten som kun sørger for rettsvesen og forsvar av individens rettigheter) og viser hvordan en hvilken som helst ytterligere statsoppgave innebærer en krenkelse av individuelle rettigheter. Siste del tar for seg en slikt liberalistisk stat - Utopia - og vurderer hvordan den vil virke.

Dette er et viktig verk i liberalistisk filosofi, som ikke med rettferdighet kan behandles i en kort artikkel. Jeg har valgt å ta opp enkelte grunnleggende svakheter i del I: Nozicks forsvar for minimumsstaten. Problemet om statsmakt lar seg forsvarer moralisk i det hele tatt markører et skille blant liberalister: på den ene siden finner vi bl.a anarko-kapitalistene, på den annen bl.a objektivistene.

Nozick begynner med anarkiet og vil vise at en minimumsstat kunne ha oppstått derfra på moralisk forsvarlig måte. Hvis det er tilfelle, lar minimumsstaten som institusjon seg forsvere, selv om den konkrete minimumsstaten ikke oppsto slik. Det er viktig å være oppmerksom på at Nozick ikke bare mener at (minimums-) staten er et nødvendig onde, hvis etiske berettigelse ligger i at den er å foretrekke fremfor anarkiets usikkerhet, men at den er en moralisk forsvarlig organisasjon uansett hva alternativet er.

Utgangspunktet er naturtilstanden hvor ethvert menneske har visse fundamentale rettigheter. Dette bygger på en metafysisk, ikke-bevisbar, forestilling om objektiv rett, naturrett, som deles av de fleste liberalister. Når disse rettigheter krenkes vil mennesket ha rett til å forsvere seg, kreve erstatning og ilegge straff. Dette kan han også overlate til andre, fx et privat firma eller - for å følge Nozicks terminologi - en beskyttelsesforening. Flere slike vil konkurrere om folks gunst. Den sterkeste forening vil nødvendigvis få et monopol: de ferreste vil tilhøre forening A, når den ikke klarer å håndheve deres rettigheter mot medlemmer av forening B, og heller ikke er sterkt nok til å beskytte dem mot forening B's håndhevelse av sine medlemmers krav mot dem.

Dette er en sannsynlig utvikling (jfr samlingen av Italia og Tyskland). Forening A's rettigheter blir derved ikke krenket: den yter ikke en tjeneste som er god nok, og gi tapt i fri konkurransen med forening B. Problemet oppstår i forhold til det enkelte medlem av forening A (eller C, D osv.) som ikke har vedtatt B's rett til håndheve sine medlemmers krav mot seg. Både han og B kan ha samme syn på hva en liberalistisk naturrett står for i prinsippet, men kan være uenige om fx hvor meget forurensning må til for å utgjøre skade som skal erstattes. Dessuten vil det kunne være uenighet om hva som faktisk er skjedd.

Det siste reiser for øvrig problemer vedenhver rettshåndhevelse (noe Nozick er ikke på): er man forpliktet til å sone en straff for en forbrytelse man faktisk ikke har foretatt, selv om man er enig i at den slags forbrytelser bør straffes, og selv om

man ble dømt etter en rettgangsordning man i og for seg synes er rettferdig? Har man i motsatt tilfelle rett til å drepe fangevokteren (i et fengsel man er enig i må finnes for å holde på forbrytere dømt osv ...) for å slippe fri fra dødsstraff, livsvarig fengsel, 10 års fengsel, 21 dagers fengsel?

Håndhevelse av rettigheter mot en uvillig godtroende (dvs. personer som ikke med den beste vilje kan erkjenne at de har brutt naturretten) volder flere problemer enn Nozick synes å være oppmerksam på. Noe uklart antyder han er (naturretslig?) prinsipp om at rimelige mennesker må komme til enighet. Det er imidlertid vanskelig å forsøre slik håndhevelse etisk, enten det skjer av konkurrerende beskyttelsesforeninger eller av en stat.

På den annen side: hvis man ikke har rett til håndhevelse, også i forhold til uvillige godtroende individer, kan man da i det hele tatt si at man har noen rett? Kan man skille det å ha rett fra det å ha rett til å få rett, dvs. få gjennomført den tilstand man har "rett" til? (At man faktisk ikke får rett i en sak, fx fordi et vitne har glemt hva som skjedde, er noe annet: rettsordenen anerkjenner da ens rett til å få rett, hvis man kan bevise den.) Nozicks drøftelse av dette, under avsnittet om Herbert Harts "Principle of Fairness" er lite tilfredsstillende.

Selv om man er enig i at slik håndhevelse er nødvendig hvor mennesker kommer i konflikt med hverandre (= hvor mennesker kommer sammen), er det vanskelig å konstatere mer enn at dette er et nødvendig onde. Urikert rettshåndhevelse pga rimelig uenighet om rett eller bevis, vil utgjøre en krenkelse av individets rettigheter som ikke kan elimineres under noe system, og som ikke kan berettiges med annet enn at rettigheter må håndheves om man skal kunne snakke om slike - og ikke bare maktkamp - i det hele tatt.

Når det gjelder hvem som skal håndheve disse rettigheter, kan Nozick ikke gi anvisning på noe bedre enn den sterkeste beskyttelsesforening. (Denne representerer ikke nødvendigvis flertallet, men selv om så er tilfelle får den da ikke støtte rett til å håndheve rettigheter enn et folkevalgt organ?). Det er vanskelig å godta dette som et moralisk argument; Nozick tar avstand fra Nietzsches syn at makt er rett, men har intet å sette i stedet.

Nozick har således ikke gitt noen ny begrunnelse for å håndheve rettigheter i det hele tatt, og kan bare legitimere den dominante beskyttelsesforeningens faktiske håndhevelse med at den er den sterkeste.

Nozick har dog et taktisk argument i bakhånd: selv om både en stat og en beskyttelsesforening kan gå ut over naturretten og bli en gangsterorganisasjon, vil beskyttelsesforeningen ha det vanskeligere fordi den ikke kan omgi seg med statens aura av legitimitet - forestillingen om at den har krav på å bli adlydt - og således raskere bli avslørt for det den er. Dette er et tvilsomt synspunkt: for det først vil en beskyttelsesforening med faktisk monopol lett få en slik aura av legitimitet (som delvis er et sosialistisk fenomen, knyttet til det bestående). For det annet er det ingen grunn til å gi (i den grad legitimitet er noe som kan gis) slik legitimitet til en minimumsstat heller. Man kan bare gardere seg mot slik overskridelse av maktens utøvelse av retten ved oppmerksomhet og samarbeid. Realiseringen av et liberalistisk samfunn forutsetter et dominerende liberalistisk sinnslag i befolkningen.

Som et ledd i påvisningen av statens nødvendige oppkomst fra den dominante beskyttelsesforening presenterer Nozick også en helt gal teori om hvorfor voldshandlinger forbids til tross for at det betales full erstatning etterpå, også for den frykt offeret følte før voldshandlingen. Nozick godtar en rettsordning hvor intet er forbudt, bare man betaler erstatning for skaden, som et utgangspunkt og går så videre med en (tvilsom) argumentkjede. Imidlertid er utgangspunktet galt, det hviler på ekspropriations-tanken. Dersom jeg ikke for noen pris vil bli utsatt for vold, kan jeg aldri få full erstatning for skaden. Det faktum at "markedsprisen" for fx en brukket kr 10 000,- betyr ikke at jeg er nødt til å selge til markedspris, eller til noen som helst pris, om jeg ikke ser meg tjent med det. Voldsutøveren kan ikke ekspropriere meg, eller min eiendom, som objekt for sine lyster (selvom erstatningen etterpå gjør at han egentlig ikke "tjente" noe på det) bare fordi han ikke vet hvilken pris jeg forlanger.

Fortsettes side 15

Borgerlig økonomi og sosialistiske idéer

AV TROND RUUD

Kun sjeldent opplever man i den idéfientige tristess som er norsk politikk at noen frivillig trer ut av pragmatismens beskyttende røksteppet og benvener til gene ved sitt navn. "Ansvarlige" politikere av alle avskygningene har tydligvis en stiltende overenskomst at det er visse områder som man i brødpolitikkens egeninteresse simpelthen ikke betreder. Forbausest blir man derfor ikke når Høyre-sympatiserende Aftenposten på lederplass 3/7 d.å. forlages over Oslo Arbeiderpartis formann, stortingsrepresentant Thorbjørn Berntsens, som konstaterer at blandingsøkonomi er et kunstig system uten annen funksjon enn som et midlertidig kompromiss mellom liberalistisk frimarkedsoekonomi og kollektivismens totaldirigering. Aftenpostens reaksjon er interessant fordi den demonstrerer at de som føler at de får svind tomme tattene når vår planøkonomiske, sosialdemokratiske styrereform saumfares og kritiseres paradoksalet nok ikke er sosialistene, men tvertom; den borgerlige høyresiden.

Kan Berntsens påstand være riktig? Umiddelbart virker den nærmest som en selvoppyllende profeti ved at man på borgerlig hold i alt vesentlig forsvarer det omfattende planøkonomiske intervensjonssystemet som hovedsakelig er Arbeiderpartiets verk, mens man samtidig kan observere at det samme parti legger kursen stadig krappere mot det sosialistiske babord. Dette kan jo ha flere forklaringer, men er blandingsøkonomien av natur et system uten egen identitet? - Et kompromiss uten egne røtter?

La oss først avgrense begrepene ved å fastslå at blandingsøkonomi er et system som forutsettes omfatte både kapitalistisk frimarkedsoekonomi og kollektivistisk planøkonomi. Om dette sier Prof. L. von Mises:

"Privat eiendomsrett til produksjonsmidlene (markedsøkonomi eller kapitalisme) og offentlig eindommerett til produksjonsmidlene (sosialisme eller kommunisme eller "planøkonomi") kan uten vanskelighet entydig adskilles. Hver av disse to systemer vil kunne defineres og beskrives presist. De kan aldri forvekes med hverandre; de kan aldri blandes eller kombineres; ingen gradvis overgang går fra det ene til det andre, de er innbyrdes utesluttende. Produksjonsmidlene vil enten være under privat kontroll eller under offentlig kontroll.... Hvis noen av produksjonsmidlene eies av staten og resten av private, vil dette ikke utgjøre et blandet system. Systemet forblir et markedsystem.. (underlagt markedslover) .. hvor økonomisk kalkulasjon fremdeles er mulig" (1).

Dette blandede eiendomsforholdet vil således (med visse få unntak) ikke kunne endre det frie markedsystemet. Statlige produkter må konkurrere med private om kjøpere. Blandingsøkonomi må altså bygge på andre forutsetninger om selve systemet skal kunne sies å være blandet. Disse andre forutsetningene er intervensjonisme; reguleringer, påbud, forbud og "styring".

Om intervensjon skriver von Mises bl.a.: "Hvis staten har myndighet til å bestemme hvorvidt spesielle forhold i økonomien rettferdiggjør dens inngrisen, så finnes i realiteten ingen aktivitetsområder igjen til (det frie) markedet. Da er det ikke lenger konsumenten som tilslist angjør hva som skal produseres; i hvilken mengde; i hvilken kvalitet; av hvem; hvor og hvordan det er staten. For så snart markedsaktivitetene ikke er hva myndighetene oppfatter som "sosialt" ønskelige, så intervensjonen betyr at markedet er fritt så lenge som det gjør presis hva staten ønsker det skal gjøre. Det er "fritt" til å gjøre hva staten ønsker som "riktig", men ikke hva den oppfatter som "galt". Avgjørelsen av hva som er rett og hva som er galt er forbeholdt staten. Derfor vil praktisering av intervensjondoktrinen tilslist forårsake at man forkaster det som skilte den fra ren sosialisme og totalitarisme, gjennomgripende planøkonomi vil bli tatt i bruk". (2)

Dette er vel egentlig også Berntsens standpunkt, om enn neppe argumentert for på denne måten.

Blandingsøkonomi kan utfra ovenstående diskusjon utelukkende definieres relativt, som grader av frimarkedsoekonomi kontra kollektivisme. Graden av det ene eller det andre vil til syvende og sist bestemes av hvilket system som har de mest konsistente forkjemper. Billedlig talt er blandingsøkonomi et tautrekningssystem hvor den ene part aldri kan vinne mer enn hva den andre taper. At et slike system skulle kunne forblie stabilt balanserende er verre enn ønsketenkning; det er selvfølgelig. Det eneste som kan sies til dets forkjemperes forsvare er at de ikke kan ha begrepet av dets fundamentale natur. Hva disse ikke forstår, eller ikke ønsker å forstå, er at den blandingsøkonomiske tautrekningen intet har med økonomiske resultat å gjøre - hadde den det, ville verden idag beståt av Laissez-Faire kapitalistiske samfunn. Det er så fundamentale ting som etiske idealer og moralske verdier, dvs filosofisk baserte livs- og samfunnssyn striden egentlig står om - og den borgerlige "opposisjon" vil være tvunget til å fortsette sin halvt århundre gamle uryddige retrett fra skansen til skansen sålenge de nekter å innse det. På dette området vet man på borgerlig hold øyen synlig ikke engang hvilken ende av tauet man skal være med å dra i. Kollektivismens grunnleggende etikk; "fellesnytten fremfor egennytten" var og er en felles moralsk platform for såvel sosialister og kommunister som for konservative borgerlige. Resultatet av dette har ustanselig vært at de borgerliges politiske standpunkter har kommet i uløselig konflikt med det etiske normssystem. Angrepet av kollektivistene for å ofre fellesnytten for egoistiske formål har de forsvarsloftet overgitt ethvert forsøk på et rasjonelt, enhetlig idégrunnlag til fordel for pragmatiske henvisninger til økonomisk effektivitet og tradisjon. Dette munner ut i (utilsiktede) implisitte innrømmelser som: "Sosialismens selvoppfrende etikk er moralsk høyverdig, men se så dårli ge økonomiske resultater den gir", eller: "Kanskje er vår politikk etisk inkonsistent, men vi bygger på tradisjoner - og tradisjoner har en egen verdi som ikke kan måles med kald og udfølsom logikk!". Denne blanding av takete moralbegreper og irrsjonell mystisisme er ingen lettfordyelig dose, og den fremføres da sjeldent heller overbevisende.

Intellektuelt, omenn foreløpig ikke politisk, har kollektivismen således erobret de fleste vestlige samfunn - ikke på grunn av sin egen styrke, men ved intellektuell unnfallenhet fra det åpne samfunnets apologister. Berntsens uttalelse er interessant fremst som malestokk på hvor langt i denne prosessen vi er kommet. Han påpeker hva de fleste bevisste sosialister er klare over, nemlig at blandingsøkonomiens motpart - den frie markedsøkonomi - ikke lenger har noe forsvar fordi den ikke har noen forkjemper. Blandingsøkonomiens rolle som et kompromiss mellom to uforenlige systemer er i sluttfasen, og man er i den sosialistiske leir såpass bevisste at man forstår at det ikke lenger er påkrevet å foregi at man er tilfreds med et kompromiss, eller at man tror på dets funksjonduglighet. Aftenpostens reaksjon tyder på at dette ikke er noen feilvurdering av sosialistene. Spesielt ikke om man ser på hvordan avisene imøtegå påstanden om blandingsøkonomiens rolle, som var det essensielle i Berntsens uttalelser. Avisen skriver som følger: "Det kan såvisst være et og annet å si til disse holdningene, og det er ikke alltid klar konsekvens i dem. Det får ligge", hvorefter man går løs på andre Berntsens uttalelser av mer spesiell økonomisk karakter og påviser solid det uholdbare i en del av disse. Bl.a. beløres sosialistene for n. te gang at det er private bedriftsoverskudd som finansierer statens virksomhet. (Ergo private bedrifter?). Jeg formoder at både Berntsen og de fleste andre sosialist er fullstendig klar over dette - det er dem bare så knekkende likegildig fordi det intet har med deres utgangspunkt å gjøre. De debatterer egentlig ikke økonomi, men etikk og bruker økonomiske argumenter utelukkende i propaganda-syemed, som et redskap for å oppnå sitt samfunnssystem og skades derfor ikke av uvederheftige påstandesverdig. Men noe sliktil vil man aldri oppleve fra borgerlig hold og Berntsens profetiske karakteristikk av blandingsøkonomisystemet vil av denne grunn alene være korrekt.

På mange måter virker sosialistene som mennesker slett ikke usympatiske. Deres tålmodige allestedsnærvarende kamp for et etisk system de tror på har visse elementer av det idealistisk heroiske, i skarp motsetning til de borgerliges pragmatiske idéfientighet. Det er da også dette som har skapt sosialistens popularitet. En nærmere analyse av sosialismens karakter og premisser gir imidlertid et helt annet enn positivt

Fortsettes side 15

Forts. fra side 13
-Anarchy...

Nozick betrakter full erstatning som et objektivt begrep, tatt i betraktning hver enkelt skadens situasjon, som kan tre i stedet for vanlige forhandlinger om prisen. Det er ureiktig, en annen ting er at når skade først er inntruffet er en slik objektivisering den eneste rettferdig måten å løse konflikten på. Likeledes kan krenkelser være berettiget av andre grunner, fx å dytte en person til side for å redde en annens liv.

Poenget er imidlertid at å tillate krenkelser mot erstatning er et brudd på individets rettigheter, og at den riktige måten å håndtere problemet på er å forby visse krenkelser, fx voldshandlinger.

Med dette gale utgangspunkt er det ikke rart Nozick kommer skjevt ut i sin videre begrunnelse for staten. Han mener at den dominerende beskyttelsesforening har rett til å forby konkurranse, fordi andres rettshåndhevelse utgjør en risiko mot foreningens medlemmer, en risiko den har rett til å forby på linje med andre risikable handlinger. Nozick har kommet frem til at forbud kan godtas fordi all frykt ikke kan erstattes (for dem som ikke blir utsatt for de voldshandlinger de frykter). Her er det igjen maktforhold som avgjør hvem som vil klare å forby hvem. Et slike forbud må imidlertid kompenseres utfra det (etter mitt syn tvilsomme) prinsipp at ingen kan nekte folk å foreta handlinger som er risikabel for andre uten å gi erstatning for nekten. Erstatningen fastsettes "objektivt" (av Nozick), beskyttelsesforeningen: men ingen spør hva den uavhengige ville solgt retten til håndhevelse for - han har jo trost alt valgt å være uavhengig) tilsvarende medlemskap i beskyttelsesforeningen. Har den uavhengige midler, må han dog betale differansen mellom omkostningene ved egen rettshåndhevelse (men har jeg ikke krav på å få erstattet mine omkostninger når jeg krever min rett?) og fordelen ved medlemskap. Vælger man ikke medlemskap, har man ikke rett til å få håndhevet sine krav på den måten en selv synes er objektivt riktig mot foreningens medlemmer.

Nozicks argument går i realiteten ut på at "staten" er den dominerende beskyttelsesforenings "rett" til å ekspropriere andres rett til å selv håndheve sine rettigheter mot medlemskap i erstatning. Å komme frem til denne konklusjon med et libertariansk utgangspunkt viser at hans logiske sans forblinder av ønsket om å gi staten et moralsk grunnlag. Dette er vi ikke nærmere, men det bør ikke avholde noen fra å lese Nozicks bok. Del II gir et typisk forsvar for minimumsstaten vs velferdssstaten, og del I gir en serie eksempler på paradoxer som vil prege libertariansk diskusjon i tiden fremover.

("Anarchy, State and Utopia" fåes fra NM-bokservice)

Forts. fra side 12
-Lockheed...

kant, slik forholdene nå engang er, anser det tjenlig eller nødvendig å gjøre bruk av bestikkelsen i sin eksistenskamp.

Det er symptomatisk at det fortrinnsvis er de private firmaer som får på pukkelen for forhold som politikerne er de egentlige og objektivt ansvarlige for.

Forts. fra side 14
-Økonomi og ideer...

Inntrykk - den er ikke annet enn en primitiv føydal-filosofi som støtter seg helt på kollektivets råmakt overfor enkeltmennesket. Det burde ikke være så vanskelig å gjennomskue dens premisser og formulere en rasjonell, individorientert etikk som, fordi den støtter seg på virkeligheten, på menneskets rasjonelle natur, er human og konsistent og ettertraktessverdig. Men noe sliktil vil man aldri oppleve fra borgerlig hold og Berntsens profetiske karakteristikk av blandingsøkonomisystemet vil av denne grunn alene være korrekt.

Referanser:
(1) "Human Action" av Ludwig von Mises, Henry Regnery Company, Chicago 1963, side 716.
(2) "Human Action", side 723 - 724.

Forts. fra side 4
-Logikk...

stätt det heller, men logikk er ikke desto mindre en almengyldig forutsetning for forståeligheten og meningsfullheten av ethvert utsagn.

"Jeg kan ikke tenke logisk" - Nei, ingen kan tenke logisk, i bokstavelig forstand, eftersom logikk ikke er noen tenkemåte. Men det er ingen unnskyldning for å "tenke ulogisk" i bokstavelig forstand, dvs. stadig å gjøre logiske tabber.

"Det der er bare manslogikk; kvinner har sin egen logikk" - Nei, logikken gjelder bare for utsagn og slutninger, uten hensyn til hvem som fremsetter utsagnene eller trekker slutningene.

"Man kan ikke pressse menneskelige forhold inn i en logikk som passer for teknologien" - Man kan like gjerne gi opp å snakke om menneskelige forhold i det hele tatt; ethvert utsagn er meningsfullt bare hvis det "presses inn" i formallogikkens ramme.

Innvendingene mot logikken er ikke uimotigelige. Men hva gjør man hvis menneskene som reiser innvendingene, virker uimotigelige og uimottagelige for argumenter? Da er det naturligst å appellere til logikken ikke er alt her i livet. Det er faktisk noe som heter menneskelighet; og å appellere til en mans menneskelighet vil si å appellere til hans rasjonalitet, dvs. hans evne og vilje til å lytte til fornuftige argumenter og gi fornuftige svar. Hvor denne egenskap helt mangler, mangler også muligheten for ethvert medmenneskelig samkvem.

U.S.A. SEMINAR

Vår medarbeider Sven Thommesen har vært i USA, der han har deltatt i et seminar om "Free market Economics", dvs. de personlige, økonomiske og politiske aspekter ved individuell frihet.

Seminaret var arrangert av FEE (Foundation for Economic Education), en privat institusjon opprettet av Leonard Read med det formål å forklare betydningen av personlig frihet som levemåte og som samfunnssform, i motsetning til alle de autoritære systemer som omgir oss og som er i ferd med å gjøre oss alle til konforme maur.

(FEE utgir et tidsskrift, The Freeman, som utsendes gratis. Adressen er: FEE, 30 South Broadway, Irvington-on-Hudson, New York 10533, USA.)

På seminaret var det flere forelesninger om økonomi. Disse ble holdt av verdens ledende økonomer innen Østerrike-skolen, elever av professor Ludwig von Mises.

De var alle skjønt enige om én ting: at verden er på vei mot et større økonomisk sammenbrudd. Det har sin årsak i et faktum: den konsekvente inflasjonspolitikken som de vestlige regjeringer har drevet etter krigen. Den kan kun ende på én måte: med en hyperinflasjon som i Tyskland i 20-årene. Dvs., det er mulig å avverge katastrofen, ved å stanse økningen i pengemengden, oppheve alle restriksjoner og la det frie markedet returnere til en sunn pengeenhet basert på gull. Men (og dette er årsaken til økonomenes pessimisme) publikum forlander nå (og blir lovet) så meget velferd fra det offentlige at det er umulig å finansiere det ved reneskatter. Politikerne må ty til inflasjon! En sunn pengepolitikk er blitt "politiske selvord".

Verdien av de forskjellige valutaer uthules i dag fra to kanter: fra den ene siden ved regjeringenes stadige nytrykking av penger uten deknning (statens forfalsker pengene), og fra den andre siden ved at et villnis av skatter, avgifter og reguleringer kveiler all produksjon.

Det internasjonale pengefond (IMF) med sitt "papirgull" uten deknning, sine "spesielle trekrettheter" (SDR's) og de gjensidige støttekjøp av valutaer statene imellom gjør kun én ting: spre inflasjonen jevn ut over alle medlemslandene.

Før eller siden vil folk miste tilliten til de verdiløse statlige pengene, og prøve å gå over til andre varer som byttetittel. Da står vi overfor en hyperinflasjon verden over. Og de som blir hardest rammet, er alle de "alminnelige" menneskene som idag røper etter sosialisme i Velferdstatens skikkelse. De får lønn som fortjent.

FEE-økonomen var enige om at både f og \$ idag er svært nær avgrunnen. Siden disse to er basis for de fleste andre valutaer (også Nkr), betyr dette at verden står på kanten av stupet. Og vi kan dessverre ikke trekke på skuldrene og si at "etter oss kommer syndfloden", for demningen er allerede i ferd med å slå sprekk.

Før dem som ønsker å berge sine egne verdier finnes én utvei: kutt ned forbruket nå, sett penge i fast eiendom eller gull, unngå papirpengen!